Q. F. F. F. Q. S.

QUÆSTIONES CHEMICÆ DUODECIM

AB

ILLUSTRISSIMIS VIRIS

REGIS CONSILIARIIS, MEDICIS, ET PROFESSORIBUS MERITISSIMIS

R.R. D.D.

JOANNE-FRANCISCO CHICOYNEAU Cancellario ampliſſimo & Judice, HENRICO HAGUENOT, Decano Venerando, ANTONIO FIZES, FRANCISCO DE SAUVAGES, FRANCISCO DE LAMURE, FRANCISCO IMBERT.

PROPOSITÆ

IN AULA EPISCOPALI MONSPELIENSI; CORAM Illuſtriſſimo ac Venerabili D. D. FRANCISCO-GABRIELE DE POMIERS DE St. BONNET Doctore Sorbonico, Abbate Sti. Policarpi, & Vicario Generali.

Pro Regiâ Cathedrâ vacante in Univerſitate Medicinæ Monſpelienſi.

Per Obitum R. D. Caroli Serane, Regis Conſiliarii Medici, & Profeſſoris meritiſſimi.

Quas Deo favente, & auſpice Dei-parâ propugnabit in Auguſtiſſimo Monſpelienſis Apollinis Fano, triduò integro manè & ſerò, diebus 21. 22. & 23. *menſis Junii anni* 1759.

CAROLUS LE ROY D. M. M.

MONSPELII,
Apud Augustinum-Franciscum Rochard, Regis & Univerſitatis Medicinæ Typographum unicum. 1759.

Stagnon Sculp^t

CELSISSIMO AC POTENTISSIMO VIRO D. D.

CAROLO-ANTONIO

DE LA ROCHE-AIMON,

ARCHIEPISCOPO ET PRIMATI NARBONENSI,

SERENISS. OCCIT. COMITIORUM PRÆSIDI NATO,

REGIORUM ORDINUM COMMENDATORI &c. &c. &c.

HONORES, opes, & reliqua hujuſmodi quæ præfocantem adulatorum turbam alliciunt quam parum veræ felicitatis in intimâ recondant medullâ, dudùm noviſti, Vir Celſiſſime. Noviſti optimè nobiſquè omnibus perſpectum eſt, cum Provinciæ cujus Comitiis Sereniſſimis Præſides felicitate, tuam arctiſſimis necti vinculis; hoſque demùm pulcherrimos tibi dies illuxiſſe, quibus aut Artes, rei nervum publicæ, propoſitis conceſſis ve meritò præmiis promovere; aut vectigalium pondus compendioſâ, Paternâ ipſorum diſpenſatione elevare; aut aliâ tandem aliquâ ratione, de ingenti Populo bene mereri, ejuſque plauſus unanimes, ineffabilem ſuavitate concentum, percipere tibi datum eſt. Ex animi tui ſententiâ noſtram ut æſtimes rogare liceat, Vir Celſiſſime. Bonorum etenim plauſus ac favorem ardenter, cætera frigide Viro ſapienti eſſe expetenda rati, juſtum benevolentiæ tuæ à Perſonâ præpotenti ſejunctæ pretium ponere didicimus. Publicum igitur hoc ſingularis obſequii noſtri ſpe-

cimen, utilitatis quam ex potentiſſimo tuo Patrocinio capere parvulus poſſim venationi ne imputes, quod ut privata officia, ingenuus amor, inexhauſta expreſſit animi gratitudo. Sic de me ut judices, vota ſunt propria; cætera, ut in ſeram uſque ſenectutem proſperâ utaris valetudine, cum Occitaniâ omni communicat,

VIR CELSISSIME,

TUÆ CELSITUDINIS

Humillimus, devotiſſimuſque Cliens

CAROLUS LE ROY.

QUÆSTIO PRIMA.

An Æther nitroſus æquiparari poſſit Ætheri vitriolico, & cujuſnam naturæ ſit oleum poſt ipſum aſcendens.

ÆTHERIS, liquoris Ætherei, ſpiritûs naphtæ vocibus ſynonimis venit liquor, oleoſus, pellucidus, tenuiſſimè fluens, odore fragrantiſſimo quaſi pomorum redolentium acervi, ſpiritum vini volatilitate ſuperans, huic miſcibilis, ſubſtantiarum reſinoſarum menſtruum, quaſdam vini ſpiritui intactas ſolvens, aquæ conſortium ferè prorſùs reſpuens (a), niſi tamen ſpiritus vini huic admixtus aliqualem ei in aquam ingreſſum conciliaverit (b); ex ſpiritu vini & acido hoc illovè mixtis paratus, cujus viginti circiter ab hinc annis perfectè cogniti, veſtigia tamen apud Authores jam antiquos reperiuntur.

Nitroſo longè prior innotuit Æther vitriolicus, quem tamen ut in inventorum principiis ſolet, multiplici encheireſeos vitio, exiguâ prorſùs quantitate parabant, donec Clar. Hellot receptam à Germano quodam, ni fallor, Ætheris in copiâ parandi methodum Candidè cum publico circà annum 1752 communicaverit. (c)

In his autem rei totius cardo potiſſimum vertitur, ut ſpiritûs vini libris duabus, tribuſvè ad minimum (quo plus enim ejus & olei vitriolici adſumitur, eo felicius operatio ſuccedit) cautè, ope infundibuli vitrei, retortam quâ ſpiritus vini continetur indeſinenter in verticem verſando, affundatur olei vitriolici æqualis pondere quantitas, mixturaque hoc ipſo mixtionis tempore ad ebullitionem ferè calefacta, ſtatim arenæ balneo ad id ante parato impoſita, adaptato excipulo, deſtillationi, *bulliendo*, committatur.

[a] Journal des Sçavans Avril 1758.
(b) Baumé Diſſertation ſur l'Æther.
(c) Vid. Venel in Encyclopædia, ad verbum Æther.

Quibus diligenrer ſervatis prodit 1°. Spiritus vini fere immutati exigua quantitas, quem brevi ſequitur ſpiritus vini aromaticus: Æther ipſe 3° ſtillat, principio purus, ſub finem verò cum acido ſulphureo volatili, imo etiam cum his deſtillare incipit oleum vitrioli dulce, ſic impropriè dictum, aquâ levius (*a*).

Finitâ Ætheris tranſtillatione, cum acido ſulphureo deſtillare pergente, prodit oleum vitrioli dulce alterum, quod prius gravitate ſuperans aquæ fundum petit, ſaltem in ea aeris temperaturâ quæ infra 16 aut 17 Thermometri Reaumur. Gradum ſubſiſtit (*b*); tandem ſub proceſſûs finem ſulphuri quid analogum, ſi *Baumé* Fides, ſulphur verum ſi aliis, ad collum retortæ ſublime attolli obſervatur; remanente pro capite mortuo materie quâdam bituminosâ.

Sub operationis finem, lento igne & cautiſſimè procedere decet: inſpiciendumquè ſedulò, num vapor albus cum ſibilo forti aſcendens, materiei in retortâ ſuperſtitis ad conſiſtentiam ſpiſſiuſculam deductæ, turgeſcentiam prænuntiet. Quo caſu removendus ſubitò ignis, ne materies intumeſcens in excipulum tota tranſcendat, aut etiam vaſa magno fragore, & artificis periculo diſrumpantur (*c*).

Æther poſtquam ſub operatione deſcriptâ tranſtillare deſiit, excipulum mutare decet; liquor autem deſtillatione jam receptus ex plurium, ut vidimus permixtione natus, novæ inditus retortæ addito olei tartari per deliquium tantillo, iterum deſtillationi committitur, & nunc quidem igne leviſſimo qui ad Ætheris propulſionem ſatis eſt. Et hic poſtquam in excipulum totus tranſiit, id quod ex tardiſſimâ guttarum ſucceſſione dignoſcitur [*d*] ab ulteriore deſtillatione ceſſandum.

Quod verò cum Æthere ſub primâ deſtillatione tranſtillaverat oleum vitrioli dulce, id aquâ additâ facilè poterit à ſubſtantiis cum eo in retortâ, ſub hac ſecundâ deſtillatione reſiduis ſeparari, niſi fortè ex his mixtis, deſtillationi commiſſis, liquorem anodynum mineralem Hoffman. Conficere conſultiùs duxeris (*e*).

Ætheris nitroſi encheireſis à D. Navier primùm inventa (*f*), à Celeber. Parienſi Pharmacopæo Rouelle perfecta, ac poſtremis hiſce temporibus à D. Baumé ulterius exculta, longè eſt compendioſior, in quâ ſiquidèm ſufficit ut ſpiritui vini ad uncias ſex, in lagenâ forti, loricatâ, aquæ libram capacï, glaciei ope refrigeratâ, contento, aquæ fortis affundantur ad maximum unciæ quatuor, ac dein accuratiſſimè obturetur lagena. Sic enim brevi tempore Æther formari incipit, qui ſex octovè diebus elapſis ad liquoris ſuperficiem in integrum colligitur poſt

(*a*) Baumé ibid.
(*b*) Hellot Mém. de l'Acad. 1739.
(*c*) Conf. Pott. de acido vitrioli vini. Venel ubi ſuprà.
(*d*) Baumé ibid.
(*e*) Baumé ibid.
(*f*) Mém. Acad. Par.

reſeratam cum debitis cautelis lagenam, artificioſâ decantatione à reliquo liquore ſeparandus, ſeorſimque ſervandus. Circa cujuſmodi proceſſum ſequentes præcipuè animadverſiones ad quæſtionem propoſitam facere videntur.

1°. Quæ ſub acidi nitroſi cum vini ſpiritu miſcelâ oritur effervefcentia, tantum calorem, tantam aeris copiam ingenerat, ut, etiam ſub cautelis doſibuſque ſupra recenſitis, metus eſſe debeat, ne vas cum fragore, & artificis periculo diſrumpatur.

2°. Hæc Phœnomena actionem arguunt ſpiritus vini & acidi nitroſi, quæ in intimos ruunt amplexus, reciprocam. Quam actionem pars vini ſpiritus oleoſa quin excipiat, non eſſe video cur dubitemus. Imò etiam huic haùd ita multùm abſimilis videtur, quæ acido nitroſo concentrato oleis affuſo ad flammigenam uſque vehementiam oritur effervefcentia.

3°. Liquor qui Ætheri facto ſubjacet, acidus quidèm eſt, ſed à nitroſo acido prorſùs degener, ſi Clar. Baumé Fides.

4°. Hic etiam notari meretur Ætherem nitroſum aliâ quoque ratione parari poſſe, martis nempè in aqua forti ſolutioni ſpiritum vini ſuperaffundendo, mixturamque per plures dies in lagenâ forti diligenter obturatâ ſinendo (*a*) quod partiter cum Mercurii criſtallis ſuccedit (*b*).

5°. Mihi etiam contigit, ut, quid aliud agens, ferri in acido marino ſoluti criſtallos levi adhibitâ calcinatione ſiccatas, ſpiritui vini immiterem, ætheriſque ſub hac miſcelâ geneſim odor poſt aliquòt dies emergens manifeſtè argueret (*c*). Inde etiam ſpem conceperam Ætheris marini in quantitate obſervabili (quod hactenùs vix præſtitum eſt) conficiendi, quam ad experientiæ incudem revocandam Chemicis proponimus.

6°. Hæc & ſimilia exempla juvenem artium humanarum ſtudio juxta ac ſtirpis nobilitate Clarum (*d*) adduxerunt, ut ex aceto radicali Ætherem aceticum conficere tentaret, imò etiam conficeret.

An ea quæ (4. 5.) protulimus ad compendioſiorem (in multis ſaltem regionibus ubi oleum vitriolicum multi conſtat) Ætheris vitriolici confectionem ducere poſſint, ſive ſalium metallicorum vitrioli martis v. g. aut etiam (zinco marti debiliori ſubſtituto (*e*)), vitrioli zinci cum vini ſpiritu digeſtione, aut quod lubentiùs crediderim, artificioſâ deſtillatione ducere poſſint, tempus edocebit.

[*a*] Navier Mém. Acad. 1742.

[*b*] Vogel.

(*c*) Quod ab Authoribus plurimis graviſſimiſq. prolatum eſt, acidum marinum ferrum ſolvens ex parte in nitroſum converti, ita ut ſuberem colore flavo erodat, id experientiæ minus eſſe conſentaneum per tranſennam notari meretur.

[*d*] Mr. le Comte de Lauragais.

(*e*) Zincus, ut notum eſt, cum acido vitriolico potentiorem præ ferro affinitatem fovet, ac proinde haud difficili negotio ejus ope vitriolum martis in zinci vitriolum poteſt converti.

His quæ hactenus de Ætheris confectione diximus non nulla circa ejus naturam, ejuſque encheireſeos theoriam ſubjungere lubet, ex quibus quæſtionis propoſitæ quoad utramquè partem ſolutio fluere mihi ſaltem videtur.

Ætherem oleum eſſe omnes ferè conſentiunt. Alii verò acidum quod adhibetur, ejus compoſitionem ingredi exiſtimant, alii contra, inter quos difertiſſimè ſtrenuiſſimus antagoniſta, acidum intermedii vicem hic gerere autumant, quod aquam in vini ſpiritu oleo nuptam ſitibundè rapiens, oleum ejus liberum Ætheris ſpecie tranſtillans ſiſtit. Contra quorum opinionem dubia quæ mihi in mentem venerint liberè, ut decet, proferam. Animadvertam igitur.

1°. Ætherem vitriolicum aquâ affuſum, poſt vaporationem aquam relinquere acido prægnantem, quod omnibus tentatum experimentis ſe vitriolicum apertè fatetur. Sic etiam ſuper alkali fixo abſtractus, id acido vitriolico imprægnatum relinquit. (a) nec ullâ veri ſpecie effectus quos referimus acido cuidam ſulphureo, extraneo, Ætheris compoſitionem non ingredienti imputaveris; experimenta enim ſua cum puriſſimâ Ætheris parte quæ prior tranſcendit inſtituta monet vir peritiſſimus (b): adeo ut mirum videri debeat, quod his dives experimentis, communem nihilominùs de Ætheris theoriâ opinionem tuitus ſit.

2°. Ætherem nitroſum, etſi cum Æthere vitriolico in multis conveniat, plura tamen oſtendere diſcriminis puncta ratione citatioris, tardiorisvè deflagrationis, vaporationis, & reſidui poſt vaporationem liquoris. In vacuo autem Boylæano adeo diverſâ ſe habent ratione, ut vitriolicus nihil fere dimittat aeris, nitroſus bullire videatur (c). Quæ certè diſcrimina non obſervarentur, ſi acidum utrumque aquam vini ſpiritûs ſibi aſſociando, oleum ejus Æthereum intermedii vice ſolummodò ſecerneret, nullatenùs in ejus compoſitionem veniret.

3°. Hùc etiam veniunt phœnomena in Ætheris nitroſi confectione ſuperius obſervata, quæ omnia de acidi nitroſi, & olei vinoſi actione reciprocâ, eorumque complexu intimo teſtantur.

4o. Tandèm ſalia metallica quorum ope Æther perficitur neutiquàm certè id vini aquam cujus parùm avidi ſunt rapiendo, præſtare videntur, ſed potius affinitate ſingulari quam cum vini olei fovet pars eorum ſalium acida, quæ proinde relictâ baſi metallicâ, cum hoc oleo Ætheream mixtionem ſuſcipit.

Oleum poſt Ætherem in vitriolici deſtillatione aſcendens, de quo in altero quæſtionis membro agitur, oleum eſt vitrioli dulce dictum, de quo ſuperius egimus. Hoc ab Æthere, volatilitatis, fragrantiæ, fluiditatis

(a) Baumé ibidem.
(b) Conf. ibid. Pag. 81.
(c) Idem ibidem.

fluiditatis ratione longiſſimè diſcrepat. Ejus compoſitionem acidum pariter vitriolicum ingredi, analogiâ ducti exiſtimamus. Tum etiam animadverſo ejus quod poſterius tranſtillat ſpecifico pondere, quo non ſolum vini ſpiritum, ſed aquam quoque ipſam vincit. Huc etiam Clar. Hellot obſervationes, quibus conſtitit olei hujus ponderoſioris proventum eò majorem obtineri, quo majori proportione adhibitum eſt oleum vitrioli.

Oleum vitrioli dulce, purum, nec adhibitum eſt, ſaltem quod noverim, in uſus Medicos, nec adhibetur. Spiritu vini aromatico, acido ſulphureo volatili, & Ætheris pauxillo prægnante ſolutum, liquorem anodynum mineralem Hoffmannianum conſtituit, quem inſignis cujuſdam ſedantis, antiſpaſmodici, anticolici, antiemetici, titulis celebrem eſſe nemini non eſt cognitum. Quâ autem proportione oleum, ſpiritui vini aromatico de quo jam diximus admiſceri debeat, Authores parum inter ſe conſentiunt.

Notabimus tandem, ut nihil ſilentio prætermittamus quod in ſubjecto noſtro ad medicinam pertineat, guttas aureas du Général de la Mothe titulo celebres, nihil aliud eſſe quam Æther auro quod aquæ regali eripuit dives (*a*). Guttas pellucidas ſeu argenteas ejuſdem vidimus nobiliſſimo Viro D. le Nain Occitaniæ dum viveret præfecto à Rege dilectiſſimo dono datas, quas Ætherem purum eſſe odor ſtatim arguebat. Jam vero ſatis ac concludimus.

Ætherem nitroſum vitriolico utcumque æquiparari poſſe, aliquod tamen inter utrumque diſcrimen intercedere; hinc ut videtur repetendum, quod acidum in Ætheris hujus illiuſvè confectione adhibitum, in intimam ejus compoſitionem aliquâ ex parte veniat. Sic etiam, quantum ex hactenus cognitis licet, olei poſt Ætherem vitriolicum aſcendentis naturam doteſque deffinivimus.

QUÆSTIO SECUNDA.

Num in Animalibus ſint olea varii generis & quibus dotibus diſtinguantur.

QUEMADMODUM in vegetabili, ſic etiam in animali regno, triplex occurrit olei genus. Aliud pingue unguinoſum expreſſis vegetantium oleis æquiparandum; aliud tenue, fragrans, volatile,

(*a*) Hoc primus animadvertit Pott. Diſſert. de acid. vitriolico. vinoſo.

Æthereum; tertium tandem quod reliquis animalis textûs partibus profundè, chemicè inhæreſcens, non niſi deſtillatione ſiccâ, quæ ignis vehementiâ procedit, educi ſe patitur. Hoc propter gravem quem ſub hâc operatione odorem ſuſcipit, empyreumaticum ſolet, ubi prolectum eſt, numcupari.

Tertii hujus generis olea, quâ indole ante deſtillationem analyticam ſub animalium textu intimo deliteſcant, hariolari non datur, cum non niſi ignis vi mutata, nigra, fœtida poſſint obtineri. Ex quâvis parte animalis cujuſcumque, ſaltem ex perfectiorum numero prolectum fuerit oleum hujuſmodi, id unum idemque eſſe naturâ & viribus, Authores Chemici conſentiunt. Præter vulgarem encheireſim, in quâ iteratis ad tædium deſtillationibus, calcis vivæ, aut oſſium calcinatorum interventu hoc oleum rectificatur, aliam ſingularem quamdam poſt Modelium propoſuit Clar. Vogel. (*a*) *Oleum*, inquit, *leniſſimo ad deſtillationem igne evocatur, inſimulque quod primò, & quod poſtremò tranſcendit, peculiari vaſe excipitur, ne quod inter hæc deſtillat, optimaque puriſſimaque olei portio eſt, inde inquinetur.* Quam encheireſim adeo compendioſam teſtatur Vir Celeberr., ut ternâ quaternâve deſtillatione ſimilimodo inſtitutâ, voti ſui compos fiat artifex. An inde derivanda hujus methodi utilitas, quod quæ prima prodit olei portio ſale alkalino volatili redundet, quæ ultima, corpuſculis empyreumatis odorem coloremque conciliantibus? Quid hic boni vel compendii præſtare poſſit ſpiritus ſalis intermedii vice ad exemplum Glauberi (*b*) adhibitus, inexperto pronuntiare non licet; nec magis de virtute ejus anodyna, ſudoriferâ, febrifugâ, antiepilepticâ, quam Auctores graviſſimi celebraverunt, imo etiam Glauberus ipſe loco citato.

Cætera duo quæ ſequuntur oleorum genera, ut in vegetabili regno, ita etiam in animalibus, diſtinctis quibuſdam telæ celluloſæ ubivis reperiundæ utriculis, à cæterarum partium conſortio intimo ſejuncta liberaque ſervantur, partium in indeſinente motu poſitarum lubricationi hîc potiſſimum dicata. In pinguium unguinoſorum cenſu veniunt, oleum ovorum, oleum piſcium, medullæ, tum etiam, ut exiſtimo, animalium pinguedines quælibet quæ oleorum concretorum titulo recte poſſent inſigniri, imo etiam in plurimis animalibus dum vitâ fruuntur, ſub verâ liquidâque olei ſpecie calore reſolutæ deliteſcunt. Quæ omnia, aut liquefactione ſimplici, igne lento, aut decoctione, aut tandem preſſione, ut præmiſſâ levi toſtione in educendo ex ovorum vitellis oleo ſolet, proliciuntur; ſic etiam oleum memorat Margraffius vere unguinoſum ex formicis, alioque inſecti genere, expreſſione parabile.

(*a*) Inſtit. Chem.

(*b*) Furnor. Philoſoph. Part. 2a. pag. 35 & 36.

Oleum animale unguinoſum, vegetabilis inſtar, nec odorem oſtendit acrem, nec vaſa deſtillatoria abſque aliquali decompoſitione tranſcendit, nec ſpiritu vini ſolvi ſe patitur. Quæ ſunt, inter oleum unguinoſum & Æthereum præcipua diſcriminis puncta. Ubi tamen notari expedit, oleum formicarum Æthereum, in hoc à cæteris oleis quibuslibet Æthereis differre, quod ſpiritus vini vulgaris conſortium refugiat, in tartariſato facile ſolubile. Ex paucis admodum ſubſtantiis animalibus oleum Æthereum prolicere hactenùs datum eſt. Educi tamen fertur ex caſtoreo, zibetho, moſcho ſed exiguiſſimâ quantitate: Copioſum vero formicæ ſuppeditant. (*a*) Ac ſimiliter ex apibus, aliiſque inſectis quæ acidum evolutum fovent, eductum iri analogiâ concludere pronum videtur.

Hæ fere ſunt quæ inter varia oleorum animalium genera occurrunt differentiæ Phyſicæ ſeu Chemicæ. In oleis interim expreſſis (Ætherea enim hactenùs non uſurpantur) multas invenit, ægrotantiumque utilitati aptavit eorum differentias, ſolers uſus medendi, optimus rerum Magiſter, quas teneras nimis, ac, ut ita dicam, fluxiles craſſiori Chemicorum examini ſe ſubducere notum eſt. Axungia anſerina, humana, medulla cruris bovini, cervini virtutem mollientem, demulcentem, leniter reſolventem exerunt, atque utiliter in doloribus rheumaticis, articulorum rigiditate, tendinum contracturâ, & ſimilibus uſurpantur. Axungia viperina propter vim diſcutientem in affectibus oculorum frigidis, in exterendâ præſertim albugine laudatur. Oleum ovorum egregie demulcens, dolores ſedans, extus fiſſuris, Rhagadibus, utiliter admovetur. Ex quibus omnibus concludimus.

Varia eſſe in animalibus olea, eaque præcipuis quas aſſignavimus dotibus diſtingui.

QUÆSTIO TERTIA.

Quænam ſit Sublimati corroſivi natura & præparatio? an mitius fieri poſſit, & exhiberi adverſus Morbos venereos.

SUBLIMATUM corroſivum, Mercurius corroſivus, Mercurius ſublimatus, (hæ namque voces ſunt ſynonimæ) eſt ſal quoddam neutrum ſui generis, ex acido ſalis marini & Mercurio conſtans, eâ

[*c*] Confer. Margraf. Act. Berolin. ubi de unguinoſo & Æthereo Formicarum oleis differit.

proportione, ut in eo acidum luxuriet, ſeu ut Gallicè loquar ſuper abundet, ac propter idipſum valde corroſivum. Proceſſibus paratur admodum variis inter quos hunc ſeligimus. RECIPE Mercurii oleo vitrioli ſoluti, ad ſiccitatem vaporatione redacti, ſalis marini ſiccati, ana partes æquales. Accurate mixta matratio indantur, ac juxta leges Artis, igne ſubdito, ſenſim aucto, arenæ balneo fiat ſublimatio. (*a*) In quâ operatione ſubſtantiarum actione reciprocâ, vitrioli Mercurialis, & ſalis marini ſolutâ compoſitione priſtinâ, nova naſcitur. Acidum vitriolicum quod in Mercuriali vitriolo latet, baſim ſalis marini alkalinam aggreſſum, cum eâ in ſalem Glauberianum concreſcit. Acidum vero ſalis marini cum Mercurio junctum, in Sublimati corroſivi ſpeciem naturamque ad ſuperiores matratii parietes attollitur.

Cur Mercurius corroſivus, ex Mercurio & ſalis acido conſtans, non ſimplici Mercurii in ſalis acido ſolutione, ſed ſublimatione parari debeat, interroganti, facilis ac nota eſt reſponſio. Mercurius ſcilicet aggregatus in ſalis acido intactus manet, etiam per annos. Neque hoc acidum Mercurium aggreditur, niſi in quantum ei occurit in ultimas, ut ita dicam, atomos reſoluto; uti in ſublimati encheireſi manifeſtum eſt, tum etiam in Præcipitati albi confectione, ubi ſalis acidum, Mercurium acido nitri in quo ſolutus erat eripiens, cum eo albi pulveris formâ ad liquoris fundum præceps labitur. Cæteris proceſſibus, quorum, ur potè multorum, deſcriptioni, brevitati ſtudentes ſuperſedemus, non aliud ſubeſt rationale fundamentum. *Unde patet prioris quæſtionis partis ſolutio.*

An Mercurius corroſivus mitior fieri poſſit, & exhiberi adverſus Morbos venereos, propoſitum eſt in altera quæſtionis parte problema; cujus vera ſignificatio, notatiunculis quibuſdam eſt definienda, ac 1° Quidem de ſublimato non extùs, ſed intùs uſurpato hic agi vox *exhiberi*, arguit. 2°. De ſublimati mitificatione non agitur quæ addito ad acidi ſaturationem Mercurio, in Sublimati dulcis confectione operatur, de quâ inter medicos nulla eſt diſſenſio, ſed de uſu Mercurii ipſiûs corroſivi quæſtionem moveri intelleximus. Notari tandem meretur 3° Hic non quæri an in Morbis venereis Mercurii ſublimati uſus interior unctionibus Mercurialibus debeat anteponi; ſed tantum, an Mercurius corroſivus ea arte poſſit mitificari, ut adhibitâ, quam medicamentum quodque valentiſſimum deſiderat, prudentiâ, tutò poſſit uſurpari. Quibus animadverſis, ad problematis ſolutionem jam nos accingimus.

Non poſtremis tantum hiſce temporibus, ſed jampridèm anniſi ſunt viri in arte haud incelebres, ut terribile hoc toxicum in ſalutarem Medicinam

(*a*) Boulduc Acad. des Scienc. 1730.

Medicinam converterent, de quo ſingularis extat locus apud Boerhavium, (Chem. tom. 11. pag. 312.) qui Mercurium corroſivum doſi exiguiſſimâ, ad 8am. grani partem, pro unâ doſi, bis, tervè de die repetendâ, aquâ dilutum, Syrupo edulcoratum violaceo, tanquam ſingularem Medicinam extollit in caſibus quibuſdam deſperatis. *At prudenter*, inquit, *à prudente Medico! abſtine ſi methodum Neſcis!* ſic etiam duobus circiter abhìnc luſtris, Mercurium corroſivum in exercitu Gallico apud Belgas tunc degente, à Chirurgo quodam in Morbis venereis, etiam deſperatis, cum ſingulari ſucceſſû adhibitum fuiſſe rumore parum diſtincto ferebatur.

Venio tandem ad Celeberr. Van Swietenii Obſervationes, quas cum Acad. Chirurg. Pariſienſi Litteris humaniſſimè communicavit, quarum ſummam, tum etiam viri amiciſſimi, qui Pariſiis Chirurgiam cum laude exercet, (*a*) hâc de re anno proximè elapſo à me conſulti obſervationes, referam eo Lubentiùs, quod, præter Joan. Bonæ Medici Veronenſis Opuſculum, nihil, ſaltem quod Monſpelium, ut opinor, appulerit, typis mandatum ſit. Hâc itaque ratione, in curandâ ope ſublimati luè venereâ, procedebat vir ſummus.

Recipè Sublimati corroſivi grana duodecim, ſpiritûs frumenti libras duas Pariſienſes; miſceantur, digerantur. Hujus autem ſpiritûs cochleare offeratur ægrotanti manè, & ſerò, quotidiè, uſquequò ſpiritûs frumenti ſublimato alterati libras duas conſumpſerit. Ægrotans intereà diætam ſervet tenuem, demulcentem, pectoralem. Diæta etiàm lactea ſub hâc medicatione cum fructu uſurpatur. Hæc verò ubi reſcribebat Vir Celeberr. menſe Aprili, ann. 1755, ſimul narrabat ægrotantes trecentos hujus medicationis beneficio lue venereâ ſanatos fuiſſe anno proximè elapſo: tribus autem primis anni quo ſcribebat menſibus, ducentos alios ſimili medicatione priſtinæ reſtitutos fuiſſe valetudini. Imò etiam aſſerebat, eos omnes abſque ſalivatione, dolore, alvi fluxu (*b*) reſtitutos, tantummodò aliquibus urinam, aliis ſudorem emoveri. Conſultus etiam hâc de re familiaris dilectiſſimus, ſic reſpondebat: hanc medicationem à ſe in tribus ægrotantibus lue venereâ tactis tentatam fuiſſe, eo ſucceſſu, ut primus qui temperamento erat ſanguineo, bilioſo, calido, genus nervoſum mobili, eam perferre non potuerit, indèque ſubortam fuiſſe nauſeam, tormina, aliaque ſymptomata quæ ipſum coegerunt, ut relictâ hâc medicatione, ad unctiones Mercuriales decurreret. Secundum verò, & tertium, abſque ullo ſymptomate hanc medicationem expertos, ac perfectæ reſtitutos fuiſſe valetudini. Narrat

(*a*) M. Bordenave.

(*b*) Inter ægrotantes quos huic medicationi ſubjecit Joannes Bona, plurimis alvus emota eſt. In cæteris cum Swietenii aſſertionibus illius obſervationes conſentiunt.

etiam unum ex ſuis familiaribus, cui ex munere multos lue venereâ infectos curare datur, eamdem medicationem cum ſucceſſu in plurimis expertum eſſe.

Cum hactenùs dictis præclarè conſentiunt, Joannis Bonæ Medici Veronenſis obſervationes, qui inter alias curationem narrat Piſcatoris cujuſdam lue laborantis graviſſimâ, qui unctionibus Mercurialibus ad 3am. vicem iteratis ſanari non potuerat. His omnibus accuratè perpenſis exiſtimamus.

1°. Sæpè falſò ac temerariè ſancire eos, qui præcipitanter. Expectandum igitur, donec tempus & veteratorum experimenta, quòuſque huic Medicinæ fidere liceat, edocuerint. Si quis eam methodum tamquam unctionibus Mercurialibus longiſſimo, ſolertiſſimo, feliciſſimo uſu conſecratis anteponendam, aut etiam æquiparandam generaliter propoſuerit, hunc temeritatis notam effugere vix poſſe. Huic è contra nimiam feſtinationem meritò opponendam, qui methodum à Viro graviſſimi judicii propoſitam, obſervationibus in quingentis & ultrà ægrotantibus inſtitutis, ab inanis & cerebroſæ conjecturæ ſuſpicione vindicatam, ex ipſo medicamenti nomine, tamquàm inutilem, perniciosam, correctioni cuilibet inhabilem, rejiceret Neque hoc unquam Medicorum animis debet excidere; artem ſalutiferam ſæpè ad tempus nobilibus Caruiſſe Medicinis, quas anticipata judicia immeritò proſcripſerant. Utinàm non etiam nunc, quod de variolarum inſitione dictum debet intelligi.

2°. Huic methodo, ſi fortè adhibeatur, præparationem eamdem, quæ inunctionibus, præmittendam fore, imò ut opinor diligentiorem, ex quâ ad uſum Mercurialium curioſâ ac diligenti præparatione, quot quantaque ſoboleſcant commoda, cæteris Europæ Medicis meliùs perſpexiſſe videntur Monſpelienſes.

3°. Mercurii corroſivi in ſpiritu vini ſoluti luxurians acidum, cum vini ſpiritûs parte oleoſâ nexu intimo jungi, ſicque ſublimatum mitificari, analogiâ ab exemplis ſimilibus in 1æ. queſtionis ſolutione allatis ductâ, exiſtimare proclive eſt.

4°. Tandem obſervationibus Virorum peritiſſimorum nixis, licet concludere, *Sublimatum corroſivum*, ſive jam dictâ de cauſâ, ſive doſis exiguitate, vehiculivè quantitate, *ita mitificari poſſe, ut adverſùs morbos venereos exhiberi poſſit*. Modò prudenter debitiſque cautelis. Adhuc verò inquirendum ſupereſſe. 1°. An in hoc valetudinis genere unctionibus Mercurialibus æquiparari ullatenùs debeat? 2°. An etiam in aliis rebellibus morbis quid boni præſtare poſſit? 3°. An ſublimatum corroſivum eâ Mercurii doſi temperari poſſit, ut inde medicamentum enaſcatur, quod inter Mercurium corroſivum & dulcem medium quid ſit, priore longè mitius, altero magis ſolubile, utrique, in certis ſaltem caſibus,

olim anteponendum; tempori & peritioribus problema ſolvendum relinquimus.

QUÆSTIO QUARTA.

An acidum Vitriolicum, & acidum Sulphuris aut Aluminis eadem omninò ſint, & eaſdem vires medicas poſſideant.

ADEO facilis, adeò in promptu, & ubivis apud Auctores chemicos reperiunda Quæſtionis noſtræ ſolutio eſt, ut eam ex ipſo titulo ſtatim pervideat, quiſquis Chemiam, vel à primo, ut aiunt, limine ſalutavit. Nitendum tamen, in re notiſſimâ, ut demonſtrationis evidentiâ, Lectoris benevoli attentionem nobis devinciamus. Id autem, acidum noſtrum ex Sulphureâ in Vitriolicam, ex hâc in Alumineam compoſitionem transferendo, tùm idem vice verſâ, veſtigia relegentem præſtando me aſſecuturum eſſe, mihi viſum eſt.

Recipe. Limaturæ ferri, ſulphuris pulverati, ſingulorum partes æquales v. g. libras duas. Accuratè mixta, cum aquâ in paſtæ conſiſtentiam redacta, ſibi permittantur. Sic actione eorum intimâ reciprocâ, calor excitatur ingens, cum frequenti materiei hìc illìc dehiſcentiâ, vaporum ſulphureorum eructatione. Imò etiam ſi ferrum, ſulphurque ad notabile pondus adhibita ſint, librarum v. g. vinginti quinque ſingula, eò vehementiæ motus procedit inteſtinus, ut mixtura flammam concipiat. Id autem in experimento, quo Lemerius pater montium ignivomorum eructationem tremendam imitari ſatagebat, ita contingere, omnibus eſt notiſſimum. Poſtquam verò motus hic inteſtinus deſiit, materies ſuperſtes aquâ calente ſolvatur, ſolutio filtrata, vaporatione concentrata, criſtalliſationi repoſita, criſtallos Vitriolicas martiales perfectas exhibet. Acidum ergò, ſub hâc operatione à phlogiſti conſortio liberatum, cum marte in vitriolum martiale concreſcens, ſe, cum acido vitriolico, unum idemque eſſe, apertè fatetur.

Idem acidum à ferro deſtillatione liberatum, terræ aluminis prorsùs ſingulari, juxta Margrafii inventum, in argillâ reperiundæ, affuſum, cum eâ in alumen numeris omnibus abſolutum concreſcens (a), ſe pariter ab alumineo non differre teſtatur. Sic vice verſâ, aluminis aquâ ſoluti,

(a) Act. Acad. Berolin. 1754. Margrafii invento circa terram aluminis quadantenùs, ſed obſcurè præluſiſſe videtur Stahl. Specim. Bech. longe apertius Pott. lithogeognos. tom. 1º pag. 11, & ſeq. tom. 2º pag. 253.

terrâ ferri ope præcipitatâ, ejus acidum cum ferro in verum martiale vitriolum concreſcit (a). Ex hoc, ferro ſalis tartari ope præcipitato, tartarus naſcitur vitriolatus, qui cum materie quâlibet carbonariâ igni fuſionis expoſitus, in crucibulo clauſo, phlogiſti cum acido vitriolico junctione intimâ, verum, perfectum ſulphur fundit.

Acidum de quo agitur, nuſquàm intùs purum, ſed aquâ aut ptiſanis ad gratam, ut aiunt, aciditatem inſtillatum, ſolet uſurpari. Vim exerit refrigerantem, adſtringentem, humores prætermodùm ſolutos cogentem. Exhibetur itaque in febribus ardentibus bilioſis, malignis, quæ ſiti multâ, vomitu bilioſo, calore urente ſtipatæ incedunt: iis maximè quæ ſimul diſſolutionis notas oſtendunt. In iis etenim quæ contrà multam humorum ſpiſſitudinem incuſant, id acidum adhibere nefas. Id etiam in ejuſdem notæ variolis à Sydhenamo cum ſucceſſu uſurpatum legimus.

In Vomitu importuno, aliquandò ubi cætera auxilia optato deſtituuntur effectu, prodeſſe obſervatur. Tandem extùs, ſincerum, in compeſcendis hæmorragiis, utile eſt. Videndum tamen, an caſus valens hoc medicamentum ſibi poſtulet, quod vulneris carnem, monente, ni fallor, Platnero, non parùm alienare conſuevit. Ex his verò haud dubitanter concludimus.

Acidum Sulphuris, acidum Vitrioli, & Aluminis unum idemque eſſe, eaſdemque vires medicas poſſidere.

QUÆSTIO QUINTA.

An Humorum animalium geneſis, eorumque mutationes, tum naturales, tum præter naturales, meræ ſint alterationes Chemicæ.

POSTULATA.

1°. MOLES corporum, non conſtitutivas eorum atomos, Phyſica conſiderat, ea ſaltem quæ ſolida, ſubſtantialiſque inanibus conjecturis non indulget.

2°. Quæ in molem corporis hujus illiuſvè, in motu, quiete, calore, frigiditate, electricitate, magnetiſmo, cadunt alterationes, hæ ad Phyſicam propriè pertinent.

3°,

(a) Geoffroy Act. Acad. 1744.

3°. Chemia corpuſculorum, quorum inter ſe ſimilium aggregatione moles corporum efficitur, affectiones rimatur, conſiderat.

4°. Quæ has conſtitutivas corporum moleculas afficiunt alterationes, (a) eæ Chemicæ meritò dicuntur.

His animadverſis, ad quæſtionis propoſitæ ſolutionem propriùs accedentes, chyli geneſim 1°, deindè ſanguinis conſiderabimus; venient poſteà perpendendæ ſanguinis facti alterationes, ſivè naturales ſint, ſivè etiam præternaturales. Hæc verò potiſſimùm in homine, cujus functiones accuratiùs perveſtigaverunt medici.

Chyli geneſim quæ alimenti confectione in primâ corporis regione perficitur, quìn magnâ ex parte alteratio ſit intima, Chemica, nihil eſſe cauſæ video cur dubitemus. Id enim oſtendit alimenti quo utimur natura, quod in motum inteſtinum, in alterationem Chymicam adeò pronum eſt, ut, ſi modo humidum ſit, etiam extrà corpus, quolibet temporis momento eam patiatur; quam à fortiori in ventriculo & duodeno id etiam pati, ratio pariter & obſervatio dictitant: imò etiam idem ſuadet carnium maceratio, Gallicè *la mortification*, quâ ad faciliorem concoctionem eas aptari notum eſt. Hæc enim quid aliud eſt, niſi reſolutionis intimæ initium. Hanc verò alimenti alterationem intimam, in plenam & abſolutam fermentationem, putrefactionemvè emergere, contra naturæ inſtitutum eſt. Sed ad ſanitatis integritatem ſervandam requiritur, ut ex aſſumptis & humoribus jam humanis qui iis affunduntur, maſſa talis exurgat, ut hæc intima reſolutio incipiat equidèm, non verò ad plenum & ultimum effectum deveniat. Undè etiam intelligit Phiſiologus, cur pro varietate temperamenti, victûs rationis, tempeſtatis, alimentum etiàm variâ ratione eligi, miſceri, condiri debeat.

Quid ad digeſtionis opus, ac chyli geneſim, faciant humores alimento affuſi, partem ejus nutritiam ſolvendo, extrahendo; quid hùc etiàm faciat motus ventriculi & duodeni vermicularis, non equidèm ignoramus. Hæc verò etſi digeſtioni opitulentur, etſi alterationem intimam, Chemicam in quâ chyli geneſis conſiſtit, frænent, dirigant, ſpecificent, non ideò minùs fatendum eſt effectum ipſum, chyli ſcilicet ex alimento, & humoribus huic affuſis generationem, non ſine intimâ quâdam, ac proindè Chemicâ hujuſmodi alteratione tranſigi.

Sanguinis ex chylo geneſis per alterationes quaſdam perficitur, ex quibus alia ut videtur eſt Phyſica, vel Mechanica, alia verò Chemica. Ad alterationem Phyſicam omninò referri meretur chyli in ſanguinis naturam immigrantis condenſatio, ſeu ſpecifici ponderis aug-

(a) Corporum plerorumquè moleculæ conſtitutivæ, non ſunt ſimplices, ſed ex ſimpliciorum complexu conflatæ, ac ideò alterationem capiunt.

mentum, quod ex aquei laticis in chylo redundantis, per urinæ, & perſpirationis ſanctorianæ vias, eliminatione provenit. Si quod enim fluidum, propter ſuſpenſas in ſuo ſinu moleculas, aquâ ſpecificè ſit ponderoſius, id quo major ab ipſo decedit aquæ portio, eo ponderoſius per gradus fieri neceſſe eſt. Quapropter mirari ſubit, quomodo Boerhavius ſummus ſanguificationem ſub condenſationis cujuſdam realis conſpectu conſideraverit, quaſi verò ſimilis in liquidis condenſatio propriè dicta ullâ arte eſſet poſſibilis. Ei verò quam diximus cauſæ, chyli in ſanguinis naturam tranſeuntis condenſationem tribuendam eſſe, urinæ & perſpirabilis aucta, poſt paſtum, ſanguificationis tempore, ſecretio, ſatis apertè declarat.

Sanguinis præterea ex chylo geneſim, non ſine alteratione quâdam intimâ Chemicâ perfici, res ipſa ſatis loquitur; & planè diſpares hujus illiuſque liquoris dotes Chemicæ demonſtrant.

Jam verò globulorum ſanguinis purpureorum, quàm artificioſa, quàm admirabilis ſit elaboratio Chemica, ſingulari quâdam obſervatione evincere datur. Naturam ſiquidem, in partis rubræ compoſitionem omne quod in alimento vagabatur ferrum colligere, ac conferre, ſolertiſſima Menghinii obſervatione compertum eſt(a). In parte etenim purpureâ, terra propè omnis hypoſtatica ferrum eſt, adeò ut in mille ſuprà quingenta quinquaginta duo ejus granis, mille & quingenta cultro magnetico obedientia ſe præſtiterint; in cæteris humoribus nullum ferè reperitur; in partibus verò firmis, eâ proportione quâ rubro latice magis minuſvè divites ſunt. An ergo à ferrearum particularum in ſanguine præſentiâ color purpureus?

Ad alterationem ſanguinis facti naturalem jam venio, quâ pariter intimâ, Chimicâ, eum continuò, in hominibus etiàm ſaniſſimis, lentam equidem, veram tamen pati reſolutionem, ac in putredinem vergere certum eſt (b). Id enim oſtendunt obſervationes in famelicis inſtitutæ. In his enim ſanguinem alimento non renovatum, humores magis ac magis putredini perfectæ vicinos organis ſecretoriis tradere obſervatur. Hinc urinæ & perſpirabilis ſanctoriani ſecretionum princeps utilitas, quâ evolutæ per intimam ſanguinis reſolutionem acres particulæ, ab ejus ſinu continuò amandantur, ne intùs ſubſiſtentes, ſanguinis alterationem à quâ ſoboluerunt augeant. Hinc quotidiani alimenti reparantis, ſanguinis alterationem temperantis neceſſitas. In hoc etiam, ut in omnibus, ſapientiſſimi rerum conditoris digitum admirari ſubit, qui labaſcenti continuò à naturâ ſuâ machinæ, ceſſantis nuſquam reparationis organa miniſtravit.

(a) Act. Acad. Bonon. tom. II. part. II.

(b) Conf. Stahl. paſſim theor. verâ.

Præternaturales ſanguinis alterationes, maximâ ex parte craſim ejus intimam, conſtitutivas ejus particulas afficere, ac ideò Chemicas eſſe ex prædictis jam intelligitur. Id autèm in acutis ſæpè manifeſtum facit conſpicua ac ſenſibus obvia ſanguinis degeneratio. Natura verò, quemadmodùm in homine ſano naſcentem continuò acrimoniam, alimenti, & organorum ſecretoriorum beneficio, continuò corrigit ac temperat; ſic etiam eam, in morbis acutis, adverſùs natam ſanguinis dyſcraſiam, ut aiunt, inſurgere, ejuſque mitificationem & excretionem moliri notum eſt. Morbi etiam virulenti, ex quibus alii parti lymphaticæ, ut ſtrumæ, lues venereâ, alii ut ſcorbutus parti ſanguinis rubræ, jure quodàm affinitatis inſident, in dictorum humorum alteratione ſimili Chemicâ conſiſtunt. Hæ verò & aliæ plures, quæ in humano corpore contingunt alterationes intimæ, Chemicæ, adeò ſubtiles ſunt, ac, ut ita dicam, teneræ, ut rationale ipſarum fundamentum humana Chemia prætervideat.

Phyſicam etiam alterationem præternaturalem ſanguis capit, ubi v. g. ſanguis in altero ex cordis thalamis in grumum concretus polypo dat originem. Sanguis enim concretus à fluido, ſaltem in principio, non differt Chemicè, ſed Phyſicè. Ex his omnibus concludimus.

Humorum animalium geneſim, eorumque mutationes, tum naturales, tum præternaturales, maximâ ex parte eſſe alterationes Chemicas; quæ verò machinæ artificioſiſſimæ motibus aſſiduis, in infinitum variis, temperantur, reguntur, corriguntur, ac propter idipſum arti ſunt inimitabiles.

QUÆSTIO SEXTA.

An Materiem heterogeneam contineat Mercurius & quomodo ab eâ diſtingui queat; & an ritè depuratus, aut cum Camphorâ mixtus ſalivationem æquè moveat.

MERCURIUS, qualis apud Mercatores venalis proſtat, ut plurimùm impurus eſt, pulveris, pinguedinis cujuſdam, imò etiam ſæpè, quod pejus eſt, plumbi conſortio alteratus. Id autem ſuperficies ejus ſordida, & ſpurcities quâ digitos contrectantes inficit, & ſordidum quod currens relinquit veſtigium indicat. Plumbum verò ubi continet, id Mercurio trans corium quod plumbum retinet ducto, dignoſcitur. Hæc tamen Mercurii proba non ſufficit, ſi Mercurius Wiſmutho

quoquè ſit alteratus, quod ſingularem ei dotem conciliat, ut metalla ſinu ſuo ſoluta, ſecum trans corium ducere poſſit.

Ab heterogeneis hujuſmodi corpuſculis Mercurius variis liberatur artificiis. Trituratione ſcilicet diutinâ, in lixivio, in ſpiritû vini, aquâ vè Sale ammoniaco aut communi prægnante; & ſic quidem à pinguedine, pulviſculo, & ſimilibus optimè depuratur; non autem à plumbi conſortio. Id ultimùm præſtat acetum, ſi in eo Mercurius impigrâ trituratione vexetur. Nec tamen in his quæ retulimus conquieſcit peritus, rerumque ſuarum intelligens Artifex. Sed Mercurium ſuum cum ſulphure ritè mixtum in cinnabarim ſublimans, indeque poſteà calcis interventû deſtillatione revivificans, aut eum in Sublimatum corroſivum evehens, à quo deinde Salis alcalici fixi ope reducitur, deſtillatur, ab hetherogeneis quibuſlibet accuratiſſimè repurgat.

His depuratus artificiis Mercurius, perfectè purus cenſeri debet, nullam materiem continet heterogeneam, niſi fortè aquæ tantillum volueris, quæ Mercurio pertinaciſſimè inhærere creditur. In cujus aſſertionis confirmationem, & Boerhavii celeberrimi experimenta, & melioris notæ Chemicorum conſenſum, afferre licet. Fuerunt tamen & adhuc ſunt non nulli, qui in Mercurio dictis etiam artificiis depurato, materiem neſcio quam heterogeneam incuſant, à quâ arcanis quibuſdam encheireſibus Mercurium purgari poſſe aſſerunt, ac ideò Mercurium ſuum homogeneum ſeduli, ac diligentes apud publicum laudibus extollunt. Verùm ut quod ſentio apertè proferam, hos Mercurii homogenei laudatores, alios crediderim ſub hoc ſpecioſo titulo aliam aliquam Mercurii præparationem celantes lucro inhiare; alios bonâ fide loqui, ſed falsâ aliquâ ſpecie deluſos, v. g. pulvere obſcurè griſeo ponderoſo, in quem Mercurius puriſſimus cum aquâ diù ſubactus, ſenſim, ſed longiſſimo tempore fatiſcit. Hic enim pulvis immeritò pro materie quâdam heterogeneâ haberetur, cùm Mercurius ſit larvatus equidèm, ſed perfectus.

Mercurium, his quæ ſuprà retulimus artificiis, à materie quâlibet heterogeneâ repurgatum, ſalivationem, ſi doſi ad id debitâ illitionis formâ adhibeatur, emovere, res eſt notiſſima. Reliqua, quæ ad prioris quæſtionis propoſitæ partis ſolutionem pertinent, ex dictis manifeſta ſunt.

Hoc medicationis genus, quo ope Mercurii lues venerea debellatur, quam lentè, quam tardiſſimo greſſu, ad eam quam hodiè adeptum eſt perfectionem devenerit, neminem latet. Id autem optimo huic remedio vitium præcipuè imputabatur, quod eâ quâ tunc adhibebatur, hodièque etiam à non nullis adhibetur, doſi & frequentiâ, ſalivationem emovere ſoleat, quæ ærumnoſa, fædis ſtipata moleſtiis, triſtia ſæpè ſui relinquens veſtigia, ægrum etiam aliquandò in proximum

vitæ

vitæ diſcrimen adducit. His & ſimilibus permoti ſolertes in arte viri, dictam methodum ita temperare ſtuduerunt, ut ſervatâ ejus adverſùs luem efficaciâ, Mercurio per cutîs poros, auctâ perſpiratione, viam parando, ſalivationem graviſſimaſque ejus ſequelas declinarent.

Hæc commoda quæſivit laudavitque Frider. Hoffmanus, in eâ Mercurii præparatione diaphoreticâ quam tantis extollit laudibus (*a*). Cui etiam, quò magis diaphoretica evaderet, Camphoram utiliter addendam fore exiſtimabat. (*b*) Sic etiam, & eodem, ni fallor animo, viginti & quod excurrit ab hinc annis, novam proponebat methodum ſolertiſſimus hujuſce lycæi profeſſor, aquæ tepidæ balnea, ipſo hydrargyroſeos tempore, adhibens (*c*). Annis autèm proximè elapſis, novæ etiam eòdem conſpirantes innotuere methodi. A Doctoribus Monſpel. D. D. Querenet & Mauflatre, Mercurius quidam proponebatur eâ arte paratus, ut etiam altâ doſi illitus ſalivationem non accerſeret. Experimenta coràm Medicis prudentibus tentata, rem promiſſis reſpondere oſtendebant. Ideòque Mercurium eorum ſalivationem non ciere, quia alvum, urinam, perſpirationem emovendo, hàc ſibi viam quæreret, ex ſymptomatibus in ægrorantibus obſervatis intelligere in promptu erat. Tandem ultimam hùc Collimantem methodum propoſuit Clar. Raulin; in quâ Camphorâ unguento mercuriali additâ, ſalivationi ejuſque incommodis ire obviam animo induxit: cujus ſpem obſervationes non nullæ confirmare videntur [*d*]. Quibus omnibus ritè perpenſis, ſequentes ſubjungere animadverſiones liceat.

1°. Mercurium purum, eâ ratione quâ Monſpelii nunc illitionibus adhibetur, ſalivationem quam tantopere prævertere ſatagitur non emovere, aut ſaltem adeo levem, ut nihil periculi afferat aut moleſtiæ, & tamen luem veneream tutò, efficaciter, abſque reditûs metu eradicare, res eſt quam quotidianis curationibus demonſtrant Artis Magiſtri.

2°. Noſtram etiam methodum, quâ magnam Mercurii doſim longo temporis ſucceſſu ingerimus, quæ tardis pariter progreſſibus extruditur, aliundè tutiſſimam, efficaciſſimam, methodis, iis anteferendam, Querenetianæ v. g., exiſtimo, quâ ingens Mercurii vis, breviſſimo tempore corpori intruditur, indè etiàm ſubitò, alvi, perſpirationis, urinæ viis egerenda.

3°. Incidimus identidèm in eos ægrotantes, qui ſive à ſingulari quâdam idioſyncraſiâ, ſive propter affectionem ſcorbuticam, ex primâ ſtatim aut alterâ iounctione, graviſſimam ſalivationem incurrunt, apud quos, ut Mercurius ad corporis habitum convertatur, balneis uti

(*a*) Med. Rat. tom. 3. p. 421.
(*b*) Diſſ. de Camphorâ.
(*c*) Mémoire contenant une nouvelle méthode, &c. Montpellier 1734.
(*d*) Vid. Theſ. D. Danié Deſpatureaux, Paris & Med. Diar. paſsim.

tepidis, meo ſaltem judicio, expediet, vel tepido laconico, aut unguentum mercuriale Camphorâ temperare.

4°. Tandem Mercurium exiſtimo D. D. Querenet & Mauflatre, virtutem ſuam habuiſſe à metallo quodam cum Mercurio amalgamatis ope maritato. Pariſiis enim cum eſſem, tribus circiter abhinc annis, hunc Mercurium analyſi ſubjectum, deſtillatum, pulveris griſei aliquid, qui metallicus omninò videbatur, reliquiſſe, teſtis vidi. Regulum antimonii fuiſſe lubenter crediderim. Nec eſt quod aliquis objiciat hunc cum Mercurio amalgamate maritari reſpuere. Regulum enim ferro & calce vivâ paratum, amalgamati obedientem ſe præbere docet Pott. lithogeognos. (a) An ex hoc aut ſimili amalgamate, aliquid ſperandum in lue chæradicâ? jam verò concludimus.

Mercurium artificiis relatis depuratum, materiem non continere heterogeneam, eumque ſalivationem movere. Mercurium verò Camphoratum, non ita, obſervationibus citatis nixi credimus.

QUÆSTIO SEPTIMA.

An vana ſit Chimiatrorum ſpes, morborum quorumcumquè Medicinam univerſalem aliquandò detegendi.

EXoletam, ſæculorum numero, de medicamento immortalitatis fabulam, trecentis & quod excurrit abhinc annis revocaverunt Alchemiſtæ, ſeu adepti, quos quæſtionem noſtram contingere manifeſtum eſt. Hi igitur incongrui juxtà ac magnifici promiſſores, non tantùm Philoſophici, ut aiunt, lapidis, pauperes, ſed & univerſalis etiam medicinæ arcanum, vulgi hominum inſtar ægrotantes, ſæpèque brevioris ævi, profitebantur. In quod thraſonici delirii genus, non nullos melancholicâ quâdam animi mobilitate pulſos exiſtimem, quoſdam verò, aleatorum inſtar, primò deceptos, attritâ deindè multùm re domeſticâ, aliorum fortunis, per ea ipſa quibus capti erant promiſſa, inſidias ex conſilio ſtruxiſſe.

Auri potabilis, lapidis vegetabilis, lapidis mineralis, ignis inviſibilis, panaceæ, balſami naturalis, alchaeſt, auri horizontalis, &c. nominibus, apud varios Alchemiſtas variis, venit hæc Medicina univerſalis. Huic

(a) Confer. etiam Geofroy Acad. 1735. p. 66, 67.

etiam, quaſi hoc morbos quoſcumque curare parum eſſet, metalla quælibet in aurum perfectiſſimum convertendi, virtus admirabilis à multis tribuebatur.

At verò magnifica hæc promiſſa, circà medicinam præcipuè univerſalem, victricibus convellebant armis Galeniſtæ, quibuſcùm acerrimè, ut inter homines, pugnabant chymiatri. Cum enim morbi à diverſis ſoboleſcerent humorum alterationibus, his, pro cauſarum varietate, alia atque alia opponi debere auxilia, jurè meritò ſtatuebant Galenicæ ſectæ addicti: Medicinam proindè impoſſibilem, quæ viribus ſimul ornata pugnantibus, morbos quoſcumque poſſet debellare.

His tamen etiam argumentis, probabilem opponere reſponſionem ſatagentes adepti, opinionem amplexi ſunt antiquiſſimam, quæ varias paſſa mutationes, ad noſtra uſque tempora, viris probata ſolertibus defluxit. Spiritum igitur quemdam volebant corpus pervagare, quo cuncta in homine penetrarentur, regerentur. Ad hunc ſolum, ſanitatis integræ Authorem, labefactatæ reſtauratorem, in morbis reſpiciendum autumabant. Si quis medicinam inveniſſet, quæ ſpiritum hunc vitalem conſervare, conſortare poſſet, huic medinam univerſalem eſſe cognitam (*a*).

Hæc verò & ſimilia, quam levis ſint ponderis, hodiè nimis cognitum eſt, quàm ut his refellendis ſeriò diùque immoremur. Hic enim quem fingunt ſpiritus, cujus nutu omnes corporis functiones continentur, hic, inquam, ſpiritus, vel anima eſt immaterialis, ad quam mutationes, aut in quibus morbi conſiſtunt, aut quæ medicamentis inducuntur, non pertinent; Vel hic ſpiritus erit materialis, qui proindè, cujuſcumque demùm ſubtilitatis ſupponatur, non unicam, ut notum eſt, ſed multiplicem capiens alterationis ſpeciem, variis etiam reſtitui Medicinis poſtulabit; etiam ſi ad hunc ſolum (quod falſum eſt) in morbis eſſe reſpiciendum concederetur. His igitur, quæ in re manifeſtâ ſatis eſſe viſa ſunt, adducti concludimus, *nullam fuiſſe quam ſe poſſidere Chymiari plures profeſſi ſunt Medicinam morborum quorumcumque univerſalem. Irritamque eſſe ſpem* [ſi quis tamen hodierno etiam tempore eam foveat] *hanc Medicinam aliquando detegendi.* Nec moramur Helmontii obſervationem Textum ſacrum allegantis, quo, *non dicitur*, inquit, *quod Omnipotens creaverit de terrâ Medicinas, ſed Medicinam, numero ſingulari.*

(*a*) Conf. Beccher Phyſ. Subt. ſuplem. Cap. 6. Helmont Capit. cui titulus *reſpondet Auctor.* Hermannus Conringius de Hermeticâ &c. Cap. 17.

QUÆSTIO OCTAVA.

An ex Vitriolo præparata multa ſalubria comparari poſſint, juxtà Angeli Salæ præcepta.

DE Vitriolo & medicamentis quæ ex ipſo parari poſſunt, tres conſcripſit Diſſertationes Angelus Sala, quarum priores duo anatomia Vitrioli, tertia de naturâ, proprietate, & usû ſpiritûs Vitrioli inſcribitur. De his ut judicium feramus quæſtione noſtrâ jubemur. Quod ut breviter, & cum aliquâ ſi liceat utilitatis ſpecie præſtare valeam, ea ſucceſſivè proſequi eſt animus quæ de Vitriolo & ejus præparatis habet præcipua; ſingulis notatiunculas ſubjungens, ex quibus, quantùm Chemicorum qui deindè ſecuti ſunt ſolertiâ, ars profecerit, eluceat. Errores Salæ multos ſilentio premam, in quos magis temporis quam proprio vitio incidiſſe mihi ſaltem videtur.

Vitriolum rectè diſtribuit in viride, cæruleum, & album. Rectè omnibus acidum idem ineſſe ſulphureum evincit; viridi martem, cæruleo cuprum pro baſi eſſe(*a*): de albi verò naturâ, quod Zinchum pro baſi ſuâ habeat, apertè demonſtrare, id noſtris erat temporibus reſervatum (*b*).

Vitrioli cærulei, mediante ſolutione, percolatione, vaporatione, criſtalliſatione, depurationem rectè deſcribit. Ignorabat verò ut tempus ferebat, utilem Vitrioli martis à venerei conſortio repurgationem, quæ cupro, laminæ ferreæ ſolutioni hujus vitrioli immiſſæ ope, præcipitato, perficitur.

Artificialem martialis & venerei Vitriolorum, ſulphuris aut ſpiritûs vitrioli interventû generationem rectè deſcripſit, atque ejus utilitatem, ut vitriolum uſibus variis puriſſimum habeatur.

Vitrioli puri dotes varias minimè cognovit, qui quamlibet vitrioli ſpeciem ad purgandum per ſuperiora & inferiora in multis caſibus promiſcuè proponit (*c*). Cupreum autem, ut notum eſt, uſûs eſt periculoſi, nec ferè niſi ulceribus ſordidis, oris præſertim, extùs admovetur. Album longè mitius vomitorium, uſu tamen ſtibiatorum exolevit. Viride tandem, ubi depuratum eſt, ſali martis Riverii ſimillimum, egregium exiguâ doſi aperiens.

Salem

(*a*) Vid. Tract. 2um. Demonſtr. brevis.

(*b*) Conſ. Pott. Miſcell. Berolin. tom. VII. pag. 213. Newman Epiſt. ad Geoffroy Act. Acad. Pariſ. 1735. pag. 28.

(*c*) Cap. Vitriol. rectif. purgans.

Salem ex colcothare prolectum, verum eſſe genuinumque Vitriolum, meritò, juxtà pleroſque Auctores, pronunciat pag 320. 370. hunc tamen, ſaltem magnâ ex parte, alumen eſſe Stahlii (*a*), & Lemerii (*b*) obſervationes oſtendunt.

Quod terram vitrioli nuncupat *Cap.* 8 *Tract.* 1°. id nihil aliud eſt, & noverat ipſe, quàm metallum ab olei vitrioli deſtillatione reſiduum; hanc (pro variâ vitrioli adhibiti naturâ, ità etiam virtute variam) emplaſtris, unguentiſque adſtringendi & ſiccandi ſcopo admiſcendam juſtò generaliùs pronuntiat.

Materiem quæ ex colcothare venereo ſalis ammoniaci interventû ſublimatur, non ſulphur eſſe vitrioli, ut vulgò tùm aiebant, ſed verum cuprum rectè pronunciavit, demonſtravit. Flores venereos, ens veneris Boylei nunc dictos, utilitate quam in rachitide præſtare dicuntur, apud Anglos, Batavoſque celebres, ſub hoc proceſſu parabat, veram ejus ætiologiam, ut tempus ferebat prætervidens, quæ in eo conſiſtit, quod ſub ignis vehementiâ, non tantùm terræ abſorbentes, ſed etiam metalla plura, fortiorem præ ſale alcalico volatili affinitatem cum acidis foveant; adeoquè ſub hoc proceſſû liberata ab acidi compedibus, ſalis ammoniaci pars alcalica ſurſùm cum particulis aliquot metallicis attollatur.

Vitriolum, non antè, ut ſolet tuncque ſolebat, ſiccatum, diſtillationi immediatè committens, liquores indè prodeuntes quatuor ſeparatìm prolicit, liquorem primò inſipidum, rorem vitrioli appellat; alterum (acidi vitriolici, volatilis tantillo prægnantem) odoriferum, quos non parvis ab ipſo ornatos laudibus, meritò tamen rejicimus, ut inutiles, aut aquâ purâ fluviatili, tantillo ſpiritûs vitrioli alteratâ, facilè ſupplendos.

Quomodò ſpiritus vitrioli educi debeat, ab acidi ſulphurei volatilis conſortio liberari, rectificari, (*c*) rectè deſcribit: virtutes tamen ei concedens medicas, ex quibus plurimas prudens medendi uſus reprobavit.

Vitriolum ad rubedinem, pro olei vitriolici confectione, calcinatum, ante deſtillationem aquâ vitæ abſque ullâ utilitate macerat. In olei vitrioli ex martiali vitriolo deſtillatione partes quaſdam cum acido metallicas ſurſùm attolli, cum multis qui poſteà ſecuti ſunt ignoravit (*d*).

Acidum ſulphureum per campanam prolectum, humiditatis ſuæ magnam partem ab aëre ducere, uberioremque ejus proventum, operatione in cellâ humidâ inſtitutâ, vel aquâ calente ſubditâ, judicioſè notat (*e*).

(*a*) Conf. Junker tom. 2. p. 264.
(*b*) Acad. 1735.
(*c*) p. 317 & ſeq.

(*d*) Confer. Hellot Acad. 1737 Junker Conſp. p. 232.
(*e*) Pag. 358.

Huic etiam non ſine multo labore in copiâ parabili, acidum vitriolicum ut ovum ovo ſimile, ubique ſubſtituendum rectè aſſerit (*a*).

Olei vitriolici dulcificationis poſſibilitatem, quia mediante ferro Hartmanni methodo (*b*) ridiculè peragitur, non ideò negare debebat, (*c*) quam Crollius ab Hartmanno interpretatus, adeò diſertè, ut hodiè meliora docti videmus, propoſuerat (*d*).

Tandem ex vitriolo ſiccato, rectificato vini ſpiritui immiſſo, per menſem digeſto, tincturam extrahit, odorem fragrantiſſimum malvatici vel moſchati (quod verum ipſe expertus aſſero) referentem. Huic ad reſidentiam *liquoris flavi, oleo deſtillato non abſimilis* deſtillatione inſpiſſatæ, narcoticam, antiſpaſmodicam virtutem egregiam tribuit (*e*). De quâ inexperto judicium ferre non licet. Hanc tamen in quibuſdam caſibus *haud rejiculam*, *parvæ ubi ſopiendum eſt efficaciæ*, graviſſimus Auctor Ludovicus judicat (*f*).

Liquorem vitrioli diaphoreticum ſalæ, cæteraque ejus medicamenta compoſita conſultò prætermittimus, ne longam jam diſſertationem parùm utili diſquiſitione producamus. Tartarum etiam vitriolatum, aquam ſtypticam & alia multa, quæ recentiorum debentur induſtriæ, nobis extra oleas eſſe poſita animadvertentes, concludimus.

Juxta Angeli Salæ præcepta, quædam ex vitriolo præparata ſalubria comparari poſſe.

QUÆSTIO NONA.

An cuilibet morbo ſpecificum reperiri poſſit proprium?

De hujus vocis *ſpecificum* ſignificatione verâ, legitimâ, adeò parum Auctores inter ſe conſentiunt, ut quo ſenſu eam hîc uſurpari intellexerimus, definire, id certè primum nobis incumbat. Specifici igitur nomine id medicamentum volumus, quod huic illive morbo ſingulariter competit ac proprium eſt, eumque conſtanti effectu *vincit*, *ſuperat*. Huic medicamento ſpecifico eam cum quibuſdam

(*a*) pag. 362.

[*b*] Hartmannus in Crollii Baſil. Chym. p. 227.

(*c*) Tract. 3. cap. 5.

[*d*] Hujus, inquit, rectificati olei (Vitrioli) partem unam cum 4or. vel 6. partibus ſpiritus vini alcoholiſati &c. & poſtea deſtillabit, habebit oleum vitrioli, ſupernatans aquæ, ſuaviſſimi odoris &c.

[*e*] Tract. 10. cap. 110.

(*f*) Lud. cum notis. & null. p. 187.

indolem non adſcribimus, quaſi ſimplici materiei morbum committentis correctione, alteratione, ſemper agere debeat. Mercurium enim ipſum, nobili hoc ſpecifici nomine adeò dignum, non ſine evacuatione aliquâ ut plurimùm ſenſibili, quâ virus eliminari ſuſpicari eſt, luem veneream curare notum eſt.

His animadverſis, rem ita exſequar. Inquiram primò an cuilibet morbo medicamentum reperiri poſſit ſpecificum. 2°. Poſitâ hujus ſpei ambitione nimiâ, quibus præcipuè morbis hoc medicationis genus jam inventum ſit, tùm etiam quibus olim inveniendum fore ſperare liceat.

His animadverſis, morbos eſſe plurimos ſtatuimus, qui medicamentum, ut aiunt, ſpecificum recipere poſſe neutiquàm videntur. In hunc cenſum veniunt, primò morbi qui in vitio quodam organico medicamentis inacceſſo radicantur. Hùc ut opinor aſthma inveteratum, arteriæ anevryſma, tumor cyſticus internus &c. Hùc etiam Epilepſia idiopathica, cerebralis, quam à vitio quodam organico ſoboleſcere, ægrotantis extra paroxyſmum poſiti vultus ipſe ſatis indicat. Adverſus eam nulla eſſe quæ proponuntur medicamenta ſpecifica, cùm multis exiſtimo. Epilepſiam verò quæ præcordiorum, aut alicujus membri conſenſu inducitur, & convulſionem ſeu inſultum epilepticum, qui infantes *integros* (a) adoritur, non medicamentis ſpecificis, ſed methodo ſpecificâ, rationali, curari oportere, noverunt practici.

In hanc etiam primam morborum ſpecificis inacceſſorum claſſem conferre licet febres lentas, quæ ab abſceſſu aliquo latente proveniunt, quaſque, niſi priùs natura puri exitum fecerit, curari non poſſe manifeſtum eſt. Quidquid enim de medicamentorum quorumdam, in promovendâ vomicarum ruptione, virtute ſpecificâ ab Auctoribus credulis relatum eſt, id falſum uſu deprehenditur: niſi forte vomitoria, aut medicamenta tuſſim moventia volueris, quæ in vomicâ pulmonum id præſtare, etſi parùm tutò, poſſunt, actione mechanicâ. Morborum qui curationem per ſpecificum non capiunt, numero accenſeri quoque jure poſſunt febres acutæ, adverſus quas medicamentum aliquod ſpecificum quærere, hoc ferè eſſet, meo ſaltem judicio, univerſali cuidam medicinæ aſpirare. Adeò ſub eodem nomine, pro ſubjectorum, tempeſtatum &c. ratione, ita etiàm indole & correctione quàm deſiderant diverſiſſimi morbi deliteſcunt. Hùc rectè Capivaccii dictum. *Diſce meam methodum*, ſciſcitanti reſpondebat, *& habebis mea arcana.*

Quod de febribus acutis diximus, idem de inflammationibus febre ſtipatis, de pleuritide præſertim, & peripneumoniâ ſtatuendum videtur, tum propter cognationem earum cum dictis febribus manifeſtam,

(a) Integros dico, ut eam convulſionis ſpeciem ab eâ ſejungam, quæ infantes morbo aliquo diu ante conflictatos adoriens, eos ad unum omnes occidit.

ab Hoffmanno aliiſquè rectè obſervatam, tum etiàm propter affectionem in quâ partìm conſiſtunt organicam inflammatoriam. Huic enim febris ipſa, niſi me omnia fallunt, beneficio naturæ medicamento eſt, materiei pulmoni impactæ concoctionem & evacuationem efficaciter moliens. Quod cum verum, imò veriſſimum uſu quotidiano deprehendatur, non ſatis certè intelligo, quomodò Sydenhamus, aliàs naturæ feliciſſimus ìnterpres, de expectoratione nullatenus curandum pronuntians, venæ ſectionem pro auxilio poſuerit in hoc affectionis genere ſpecifico: hacque mediante *materiem morbificam penès ſuum eſſe arbitrium, & orificium à phlebotomo inciſum tracheæ vices ſubire aſſeruerit.*

Ut enim multas omittam pleuritidis ſpecies, in quibus non parvam curationis partem purgantia, aut etiam emetica abſolvunt. Ut alias etiam omittam epidemicas, à decubitu quodam ortas maligno, in gangrænam materiei malignitate magis quàm inflammationis vehementiâ proclives, in quibus, ut, ipſe noviſſe videtur, ſpem curationis omnem in venæ ſectione ponere nefas. In ipſis certè pleuriditibus exquiſitis, venæ ſectio, licet ad curationem obtinendam, regendam, optimum ſuppeditet auxilium, eas tamen non ferè ſine cooperatione naturæ, morbi materiem per ſputum, aut ſudores, aut urinas, evacuantis curari, res eſt obſervationis quotidianæ. Ulcera in genere à cauſis ſoboleſcentia diverſis, non generalem ſpecificam recipere Medicinam, manifeſtum eſt. Quod pariter de variis hydropis ſpeciebus valet.

Curationi autem, quæ per medicamenta ſpecifica peragitur, potiſſimùm patent morbi quorum cauſæ materiales liquoribus circumeuntibus inhærent, & in eorum alteratione quadam conſiſtunt adeò ſpecificâ, ut hæc in diverſis ſubjectis eadem ſit, & eoſdem propè effectus oſtendat. Huc primò lues venerea in quâ, quid Mercurius valeat notum eſt. Huc deindè hydrophobia, quæ pariter in viru quodam conſiſtit vi fermentativâ, multiplicativâ prædito, adeò ut animalium, quæ vel ſpontè vel contagio inficit, humoribus, eamdem prorſus acrimoniæ ſpeciem conſtanter affricet. Adverſùs quam remedium ſpecificum in Mercurio non fruſtrà quæſitum fuiſſe, multæ obſervationes ſpem faciunt.

Cum morbis jam dictis, cauſæ ratione, affinitate manifeſtâ jungitur ſcabies; adverſus quam in ſulphure, Mercurialibus, Saturninis, ſpecifica proſtant externa, in manu prudentis Medici tuta, quæque recens contractæ, ubi labes ſanguinem nondum altè infecit, ſatis ſunt. Adverſus inveteratam, ſanguini profundè radicatam, rebellem, ſpecificum reperiri poſſe internum, in Mercurio præſertim, veroſimile videtur.

Aer purus, temperatus, renovatus, alimentum recens, ſpecies antiſcorbuticæ dictæ, ſuccus Limonum præſertim & lacticinia in ſcorbuto, alio hujus generis morbo, ſpecificorum virtutes egregiè tuentur.

Carcinomatodea

Carcinomatodea lues in lymphæ quâdam degeneratione ſpecificâ conſiſtens, à Medicorum labore & induſtriâ ſpecificum expectat, huic quantum analogiâ judicare licet apta. De ſtrumis idem dictum eſto. In hoc valetudinis genere non mediocrem ſpem in mercurio poſuiſſe viros ſolertiſſimos ſcimus. Verùm pauciſſimis (ſaltem hactenùs) adeò felicibus eſſe contigit, ut res ex voto ſuccederet. Alii ab hoc medicationis genere, parùm felici ſucceſſu deterriti, deindè abſtinuerunt.

Podagra etiam in alteratione quâdam ſeroſi humoris ſpecificâ, in variis ſubjectis prorsùs ſimili conſiſtere videtur. Atque idcircò ſpecificum adversùs eam aliquandò fortè inveniendum fore analogiâ ductis ſperare licet.

In eâ ſanguinis degeneratione, quæ gangrænam propagat, ſpecifici aliquid exerere Corticem Peruvianum, obſervationes non nullæ, longè tamen, quàm quæ libris deſcriptæ ſunt, pauciores, ſpem oſtendunt.

In tertianâ & quartanâ non inveteratâ, Cortex Peruvianus, præmiſſis præmittendis, legitimâ ratione adminiſtratus, viſceribus ab obſtructione liberis, ſpecificum ſe oſtendit. Non item in quartanâ rebelli, in quâ nocet; medicamenta verò ſolventia, aperientia morbum curant. In intermittente quotidianâ quam parum proficiat Kinakina ſciunt clinici. Huic ut medicamentum ſpecificum olim reperiri fortè poſſit, earum cum tertianâ & quartanâ affinitatem conſiderantes exiſtimamus.

Curationi etiam quæ per ſpecifica peragitur morbi quidam patent, quorum materies in primâ corporis regione ſtabulans, medicamentorum appropriatorum vim immediatè excipit. ſaburram à carnis, piſcium præſertim, ingurgitatione, putridam, ſpecificè corrigit limonata. Acidam à fructibus rubris immoderatè ſumptis natam, abſorbentia, alcalica. Venenorum acidorum, ſalium metallicorum quorumdam vim deleteriam, aqua ſale alcalico prægnans infringit, invertit. Quin in amaris, purgantibus præſertim, & mercurialibus, vera reſideant anthelmintica, dubitare non licet. Cavendum tamen ne in febribus verminoſis, lumbricos, morbi vel potiùs ejus cauſæ, effectum debellare cum imperitis quibuſdam magno ægrotantium incommodo unicè ſatagamus. Jam verò ſatis. Porrò ex ſuperioribus concludimus.

Non cuilibet morbo medicamentum reperiri poſſe ſpecificum.

QUÆSTIO DECIMA.

An præſtantiſſima ſint concretionum bilioſarum reſolventia ſapo & ſaponacea?

CONCRETIONES Bilioſæ, ſeu quod eòdem recidit, calculi bilioſi, alii in cyſtidis felleæ cavo generati, cyſtici; alii verò in poris hepaticis, hepatici dicuntur. Hi rurſùs duplicis generis ſunt. Alii Bilis ad parietes vaſorum ſuorum accretione nati, fiſtulam quamdam lapideam referunt: alii verò ſolidi, flavi, cyſticis ferè penitùs adſimiles. (*a*) Quæ pauca de calculis hepaticis ſatis ſint, tum quia ad cyſticos collati raiò prorsùs occurrunt, tum etiam quia in homine vivo ſigna ſui non præbent, quibus fidere liceat rationalia; nec valdè diverſum à cyſticis medicationis genus ſibi expoſtulant. De cyſticis verò dicam eò accuratiùs, quod frequentem malis peſſimis originem dent, quodque in his ſingularis quidam, diſtinctuſque morbus radicetur, colica ſcilicet hepatica, cujus accuratam deſcriptionem antiquorum laboribus addidit recentiorum induſtria.

Calculi cyſtici, magnitudinis, figuræ admodùm variæ, utplurimùm tamen phaſeoli magnitudinem circiter æquantes, angulares, colorem in ſuperficie oſtendere ſolent ex albo flavum, alii viridem maculis nigricantibus hîc illîc reſperſum. Reperiuntur interdùm nigri, aliàs etiam albi, & hunc colorem, qui extùs præ ſe ferunt, cæteris utplurimùm mole majores obſervantur. Textus eorum interior per lamellas diſpoſitus eſt, quod tamen non eſt omnibus commune: nonnulli enim (& hi, ut videtur, cæteris ſunt majores ac utplurimùm albi, micantes) non nulli, inquam, intùs ex parte per ſegmenta ſtructi obſervantur. (*b*) Aquæ innatare, candelæ ardenti admoti flammam, reſinarum inſtar, concipere conſueverunt. Quoſdam ingentis magnitudinis mollioriſque ſubſtantiæ, ultra dimidium in aquâ calidâ ſolutos fuiſſe narrat Hoffmannus (*c*). Cæteri qui familiarem ipſis naturam tuentur, in aquâ pariter ac ſpiritu vini, ſpiritu terebinthinæ, ſpiritu ſalis ammoniaci ſolvi renuunt. Quin etiam eos ipſo acido nitroſo & marino inacceſſos pronuntiat Petermanus (*d*).

(*a*) Vid. Bianchi Hiſt. Hepatica.
(*b*) Acad. 1710. pag. 38. Morand ibid. 1741. pag. 26.
(*c*) Med. Ration. tom. 3. pag. 269.
(*d*) Scrutinium Icteri apud Halleri diſputationes ad morborum &c.

Hujus poſterioris aſſertionem ad experimenta revocanti nonnulla obſervare licuit, quæ referri non prorsùs indigna mihi viſa ſunt. Calculos ſcilicet ſumpſi duos biliares, alterum ex flavo album, alterum profundè viridem. Huic, ut expertus eſt Profeſſor merit. (*a*) Solemne eſt, ut difficilè ardeat, nec flammam oſtendat: flavi ècontrà, reſinæ inſtar, vegetè ardere conſueverunt. Flavum igitur aquæ forti immiſi, nulla animadvertebatur effervescentia, intactus videbatur, ſucceſſu tamen temporis paucum quid reſinoſum acido nitroſo largiebatur: viridis contrà aquæ forti immiſſus fortiſſimam, quaſi cancri lapillus fuiſſet, effervescentiam concitabat, in eâque rapido progreſſu ſolvebatur. Ubi duo notanda ſunt: primum ſub hac ſolutione ſubſtantiam ex calculo in aquam fortem tranſiviſſe, quæ Camphoræ inſtar, in aquâ forti ſolubilis, ſimiliter etiam affusâ aquâ præcipitabatur. Secundum, ſoluto magnâ ex parte viridi calculo, reſtitiſſe tamen lapillum angularem, linearis & ultrà craſſitudinis, qui majori nucleum præbuiſſe videbatur, quique in aquâ forti, etiam pluries renovatâ, ſe prorsùs inſolubilem oſtendebat. Quas omnes calculorum bilioſorum dotes à Bilis dotibus adeò alienas conſiderans, in ſententiam Antagoniſtæ ſtrenuiſſimi (*b*) facilè deſcendam, qui concretionum bilioſarum generationem non ſimpliciter à Bilis inſpiſſatione, ſed à quarumdam potiùs ejus partium præcipitatione derivandam ſuſpicatur.

His, circa præcipuas concretionum bilioſarum dotes, breviter animadverſis, protinùs ad graviſſimum affectionis genus, quod inducere ſolent, me refero, cujus ſigna, cauſas, exitus varios, ac curationem brevi, ſed accurato, quantùm licebit, ſtilo perſequi eſt animus. Priùs tamen animadvertam calculos etiam magnos interdùm in veſicâ diù etiam innocuè delituiſſe. Id autem & Auctorum multiplici, & unicâ noſtrâ obſervatione, in homine hydrope pectoris interrempto, inſtitutâ compertum habemus. Scire etiam intereſt, his hominibus, qui diuturno ac invicto medicamentis ictero confliectantur, calculos in cyſtide felleâ latentes ut plurimùm morbi cauſam ſubeſſe.

Colica verò hepatica, ubi cauſis deinde recenſendis emota eſt, dolor urget circa cordis ſcrobiculum acutiſſimus, verſus umbilicum ſeſe protendens, quique ad dorſum è directo pertingere videtur. Sub his alvus pertinaciter aſtringitur. Quidquid adſumitur, id protinùs ſolet vomitu rejici. Conſtrictionem quamdam cum anxietate inexplicabili circà præcordia perſentiſcere æger ſibi videtur. Hæc ſigna hepaticæ colicæ ferè propria, ingentem calculi in cyſtide, vel in ductu ab eâ ad inteſtinum tenue protenſo, latentis ſuſpicionem faciunt. Quod ſi verò de homine

(*a*) Tentamen Med. de variis calcul. &c. præſide R. D. Imbert Prof. &c. p. 16.

(*b*) Venel queſtio 9â.

agatur, qui fœdo ſit, icteritio corporis habitu, quique huic valetudini jamdiù vixerit obnoxius: ſive etiam ſedatos paroxyſmi cruciatus icterus deinde exceperit; ſub his, jam nullus dubio ſupereſt locus, quin calculo uni, pluribuſve morbus debeat imputari. Hîc etiam notari expedit. 1°. Hunc morbum ex eorum numero eſſe, qui per intervalla recurrere amant. 2°. Propter conſenſum, quem partes affectæ valdè nervoſæ cum aliis noſtri corporis partibus alunt, multa ſæpè ſub his doloribus obſervari ſymptomata, quæ huic affectioni minùs appropriata, ſilentio debuerunt prætermitti. Notamus tandem 3°, ægrotantes identidem occurrere, quos pondus quoddam in regione epigaſtricâ dextrâ perceptum, de calculis in veſicâ felleâ latentibus continuò admonet.

Calculus de veſiculæ cavo motus, ductum ingreſſus, in quem ea protenditur, ejus parietes vi diducit, membranas, quibus contexitur, nervoſas, exquiſitè ſenſibiles durè fodicat: hinc dolor acutus & reliqua ſymptomata, de quibus ſuperiùs egimus, uno verbo colica hepatica, quam eâ ratione calculi ferè tantummodò exigui inducere poſſe videntur. Aliquandò etiam contingit ut morbi nucleus, ut ita loquar, non in ductu cyſtico, aut choledoco, ſed in ipſis lateat veſiculæ parietibus, qui calculi alicujus majoris, aſperi, pluriumve parvulorum attritu, irritationem ac inflammationem conceperint. Colicam verò hepaticam aliquandò, ut diximus, hoc poſteriore modo progigni, obſervationes ritè perpenſæ demonſtrant.

Lapillus ductum cyſticum ingreſſus, hunc aliquandò & choledocum ſucceſſivè peragrans, in tenuioris tandem inteſtini cavum ſe recipit, per ſedes eliminandus. Hic primus eſt, iſque feliciſſimus morbi noſtri exitus. Aliquandò etiam ex cyſtico ductu in veſicæ cavum remeat, ſtatimque dolor ſedatur, ſed relicto intùs ingrato hoſpite. Aliàs etiam inflammationem creat, quam ſi ſuppuratio conſecuta fuerit, ſive in partibus calculo obſeſſis, ſive etiam in aliâ aliquâ hepatis parte per conſenſum affectâ, quàm in proximum vitæ diſcrimen adductus ſit æger notum eſt. Ex his verò poſteriùs dictis, colicæ, quæ veſiculæ ipſius parietum irritatione, inflammatione inducitur, varii prævidentur exitus.

Ubi abſceſſus ex veſiculæ inflammatione natus ad exteriora ſenſim ita producitur, ut ferro pateat aditus, tunc ſæpè unâ, eademque operatione cum abſceſſu veſiculam aperiri obſervatione compertum eſt, & id quidem abſque periculo propter contractam inflammationis beneficio veſiculæ cum peritonæo adhærentiam. Imò etiam quibuſdam ægrotantibus id felicitatis contigit, ut in Chirurgum inciderent, qui cum prudentiâ audax, calculum ſpecillo exploratum, ulcere ampliato, inſtrumentis educeret (*a*).

In

(*a*) Conf. Diar. Med. tom. 5 pag. 219. Petit Acad. Chir. tom. 1er. 177, 178.

In abſceſſu etiam ſimili, ſed ad interiora converſo, hoc ſingulari fortunâ contingere poſſe videtur, ut eroſis veſiculæ & duodeni inteſtini parietibus, mediante telâ celluloſâ contiguis, calculus, etiam mole amplus, ex veſiculâ in inteſtini cavum ſe recipiat, ægerque convaleſcat. Hanc enim viam affectare ſuſpicari eſt calculos quoſdam, qui per ſedes excernuntur, bilioſis naturâ ſimillimi, mole interim majores, quàm ut eos per choledoci ductûs anguſtias iter ſibi feciſſe poſſimus exiſtimare. Tales mihi viſi ſunt magni quidam calculi verè bilioſi, tarſi oſſium inſtar invicem aptati, quorum, per ſedem ab ægrotante excretorum, copiam mihi fecit humaniſſimè Doctor hujuſce univerſitatis Clariſſimus [a]. In hoc etiam quod naturæ tribuimus opere nihil eſſe quod repugnet, oſtendunt caſus obſervati abceſſuum hepatis, qui perforato colo iter puri paraverunt ad exteriora. Neque omittendus caſus eximiè huc faciens nobilis cujuſdam mulieris ex colicæ hepaticæ ſequelis defunctæ, cujus cadaver multos in cyſtide felleâ calculos oſtendit, ex quibus unus mole ſpectabilis, perforatis veſiculæ & duodeni parietibus, in hujus cavum mediâ ſui parte prominebat (b).

Singularem etiam quamdam animadverſionem ſibi deſiderat, quæ ſæpè colicam hepaticam brevi tempore excipit cyſtidis diſtentio, adeò ut in regione epigaſtricâ, ſub muſculo recto dextro in tumorem ſtatim fluctu ſtipatum manifeſto attollatur(c). Ubi duo præcipuè animadverſione digna mihi videntur. Primum hujus tumoris geneſeos rationem non ſatis diſtinctè, præciſè, ſub nomine bilis retentionis à Clar. Petit, & iis qui ſecuti ſunt propoſitam. Id enim ſymptoma, meo ſaltem judicio, tunc tantùm contingit, aut contingere poteſt, ubi obſtaculum bilis curſui natum, ductum ipſum choledocum obſidet. Quo caſu bilis in hepate continuò ſecreta, exitu penitùs intercepto, in veſiculam redundans, eam diſtendat neceſſe eſt. Idem è contrà obſtaculum quandiù ſupra meatuum cyſtici & hepatici deoſculationem poſitum erit, tandiù etiam bilem in veſiculam redundare faciat, prorſùs impoſſibile videtur. Sive cum Auctoribus graviſſimis nullos poſueris in homine ductus hepatico-cyſticos, ſive eos exiſtere volueris, ſemper tamen cum poris hepaticis bilem ſuam liberè eo caſu egerentibus communicantes. Hoc nobis erat ſecundò cum Petito celeberrimo animadvertendum, cavendum eſſe ſummoperè, ne tumor ejuſmodi imprudenter pro hepatis abſceſſu apertus, ægrotanti mortem, magnum medenti dedecus afferat. Fuſè autem admodùm ac minutatìm, ut rei novitas poſtulare Viro clar. videbatur, ſigna utrique affectui propria perſecutus eſt. Hæc interim, præter ea quæ ex inflammationis, ſuppurationiſque ſignis ra-

[a] Mr. Chaptal.

(b) Vid. Tentamen. medic. de variis Calculorum bilioſorum, &c.

[c] Vid. Petit ibid.

tionalibus petuntur, præcipua ſunt. Abſceſſus in hepate natus, non niſi longo tempore ad externum corporis habitum perducitur, ac tumorem oſtendit, primò album, diffuſum, peculiarem, paſtaceum vulgò dictum, qualem abſceſſibus quibuſlibet à profundo emergentibus ſuccreſcere notum eſt. Sub eo deinde fluctus percipitur, ſed ſucceſſivis, tardiſque progreſſibus ab obſcuriſſimo ad manifeſtum. Quæ fluctuanti abſceſſui circumpoſitæ ſunt carnes, eæ ſub digitis contrectantibus prætumidæ perſentiuntur: in tumore verò à cyſtidis felleæ diſtentione nato, contraria quæque obſervantur.

Concretiones bilioſas, aliam extra paroxyſmum, aliam, ubi colicam accerſiverunt hepaticam, curandi rationem ſibi poſtulare manifeſtum eſt. Paroxyſmi curam uno tantùm verbo attingentes, hanc in venæ ſectione, mollientium, laxantium, intùs, extùs adhibitorum, imò etiam in narcoticorum uſu poſitam animadvertimus. Quibus prudenter miniſtratis, finem ſuum, calculi expulſionem, tutiùs, certiùſque natura conſequitur.

Extra paroxyſmum duæ præcipuè ſe ſiſtunt indicationes, prima ut tenuatâ bile, curſus ejus liber reſtituatur, novarum concretionum generationi eatur obviam. Secunda ut concretiones, ſiquæ (quod ſemper ſuſpicari licet) in veſiculâ relictæ ſint, medicamentis ſolvantur.

Primæ indicationi per ea medicamenta ſatisfit, quæ ictero ſimplici adhibentur. Hùc interpoſitâ ſubinde purgatione, decocta, juſculaque medicata, radicibus curcumæ, chelidonii majoris, lapathi, &c. Herbis cichorei, naſturtii, cherefolii, &c. Salibus Glauberiano, Polychreſto, &c. alterata. Hùc etiam opiatæ, quarum compoſitionem ſapo Alicanteus, ſapo Starkii, rheum, millepedes, grana aquilegiæ, & ſimilia rectè ingrediuntur: in hoc verò paſſu, aquas minerales, ſalinas præſertim & martiales, cæteris medicamentorum generibus palmam præripere certum eſt.

In medicamenti, quod calculum in veſicâ urinariâ ſolveret, inveſtigatione, fruſtrà hactenùs inſudaſſe Medicos, ſiquis animo reputaverit: & hunc tamen calculum, intra corpus in humore aqueo continuò renovato natare, extra corpus in pluribus omninò menſtruis fatiſcere; cyſticum econtrà in liquore ſpiſſo, ſtagnante, intra veſiculam demerſum, aquæ frigidæ, calidæ, ſpiritui vini, ſpiritui terebinthinæ, ſpiritui ſalis ammoniaci, juxta virorum laudatorum experimenta inacceſſum: imò etiam eos acido nitroſo parum obedientes ſaltem ex parte ſe præbere. Siquis, inquam, hæc animo reputaverit, huic ſanè mirum non videbitur, quòd medicamentum hactenùs nullum innotuiſſe pronuntiemus, quod concretionum bilioſarum verè ſolvens dici poſſet; parumque ſpei ſupereſſe, fore ut olim innoteſcat. Quod autem in graminis radice ſpei poſuerant Viri Celeberrimi, id vanum uſus medendi & experimenta demonſtrant. Hujus decoctum, nedùm in cyſtide fellea,

ne in vitro quidem concretiones bilioſas diſſolvit. (*a*) ſi cui igitur veſicula calculo uno, pluribuſve obſeſſa ſit; huic unica ferè ſpes in ſalutaribus naturæ moliminibus excretoriis conſiſtit. Hæc verò molimina, an equitatione, aut iis Medicinis juvari poſſint, quæ jure quodam affinitatis bilis ſecretionem & excretionem potenter promovent: an etiam incognitâ, ut ſemper eſt, calculorum magnitudine, figurâ, numero, &c. id prudenti Medico tentare liceat, hoc peritis dijudicandum relinquimus. (*b*) Porrò ex ſuperiùs poſitis concludimus.

Nulla hactenùs innotuiſſe Medicamenta, quæ concretionum bilioſarum vera dici poſſint reſolventia.

QUÆSTIO UNDECIMA.

An ſic dicta Salia eſſentialia Domini Comitis de la Garaye ſint quid in Arte novum & utile?

SALIA eſſentialia ſic dicta Domini Comitis de la Garaye (ſi de vegetabilibus, in quibus ferè tantùm uſum invenire poſſunt, agatur) non eſſe ſalia, ſed extracta, extractis infuſione aut decoctione paratis, prorsùs affinia, vix opus eſt ut referam, adeò omnibus notum eſt. Hæc igitur extracta, cæterorum inſtar, præter ſalia Plantarum eſſentialia, partem quoque mucoſam continent, & partem extractivam quàm à cæteris plantarum principiis accuratè diſtinguendam, cum Rouellio Clar. rectè defendit Antagoniſta ſtrenuiſſimus (*c*). Alia etiam magis, alia minùs, principio prægnant reſinoſo, quod cæterarum ſubſtantiarum interventu in aquâ ex parte ſolvi ſe patitur.

Methodi, quam adhibuit Vir Nobilis, in eo ſumma conſiſtit, ut vegetabilis pulverati, ex quo extractum elicere eſt animus, libra ſemiſſis v. g. cum aquæ libris octodecim, in amphorâ ſtet capaci, in cujus cavo propè ad fundum perpendiculariter deſcendat axis ligneus, extremitate ſuâ inferiore aſſerculis decuſſatìm poſitis munitus, in motum verticillarem rapidum indeſinenter per diem integrum actus, & id quidem mediantibus chordâ, trochleis &c. quarum deſcriptio ad præſens propoſitum minùs pertinet.

(*a*) Vid. Peterman. icteri ſcrutinium.

(*b*) De his ſi quis plura deſiderat, adeat imprimis Frid. Hoffman. loc. cit. Diſſ. Acad. cui titulus tentamen med. ſupra laudatam. Petit Acad. Chir. Ledran Operat. Bianchi Hiſt. Hepat. Diſſert. med. Edit. Albert. Hallert.

(*c*) Acad. Mem. des Etr. tom. 3.

Sic agitatione fluidi continuâ calorem ſupplente, pars ſubjecti extractiva in aquam tranſit. Hæc deindè extracto dives, percolata, aliquando etiam per ſubſidentiam depurata, catillis excipitur multis, faventinis, ac vaporis mariſve balneo, ad extracti ſiccitatem vaporatione concentratur. Extractum verò in ſquamulas ſplendeſcentes ex catillis decuſſum, in phialâ rectè obturatâ, ad uſum reponitur. Huic methodo duo ſunt peculiaria, modus ſcilicet partem ſubjecti extractivam proliciendi, & vaporatio in vaſis repandis ad ſiccitatem: de quibus ſingulis inquirendum, an quid novi, an quid utilis oſtendant?

Machinæ D. Comitis de la Garraye novitatem vix concedere videtur Clar. Geofroy, (*a*) dùm eam partim à tritorio Langelotiano ductam, partim etiam machinæ cuidam apud Kunkelium in arte vitrariâ deſcriptæ prorſùs adſimilem pronuntiat. Verùm re accuratiùs perpensâ, præter chordas, trochleas, aut hujuſmodi, quæ nihil ad rem; de cætero machinæ D. Comitis,cum Langelotianâ aut Kunkelianâ, nihil commune eſſe manifeſtum eſt. Langelotiana enim verum eſt tritorium: Kunkeliana (*b*) molendinæ quædam ſpecies, ſilicibus, conterendis, ſeu, ut aiunt, *porphyriſandis* dicata.

Quod verò ad ejus utilitatem pertinet, negotioſâ hac machinâ carere facilè nos poſſe Clar. Geoffroy experimenta demonſtrant, qui, infuſionis benificio, extracta Garayanis ſimillima paravit. Hujus interìm machinæ; ejuſque effectuum conſideratione, in eam opinionem ſum adductus, ſimplicium pulveres, aquâ emollitos, brevi *porphyriſatione* ita intimè penetrari poſſe, ut horæ momento virtutes ſuas, extractum ſuum aquæ tepidæ largirentur.

Hujus methodi pars altera, vaporatio, quæ in vaſis repandis, maris, aut vaporis balneo ad perfectam extracti ſiccitatem perficitur, novitate pariter ac utilitate ſeſe commendat. Id enim extractis vulgari methodo paratis vitio vertitur, quod juſto molliora, motum ſuſcipiant inteſtinum, ac tempore, dierumque numero à nativâ ſuâ indole multùm degenerent: quod, inter alia, ſalium eſſentialium in extractis cryſtalliſatio ſatis indicat. Quod ſi verò ad extracti ſolidi ſiccique conſiſtentiam ea perducere voluerimus, id ferè conſequi non licet, abſque eâ ignis vehementiâ, quæ extractis empyreumatis labem affricet.

His caret incommodis D. Comitis methodus, in quâ, propter vaſorum repandorum quibus evaporatio perficitur multiplicationem, ſingulorum fundo, lamina tantùm extracti, eaque tenuis ſubſidet, quæ facilè ac leni igne ad ſiccitatem deſideratam perducitur. Extractum Corticis Peruviani hâc methodo paratum, Lutetiæ frequenter à Medicis uſurpatur, idque habet commodi, quod Corticis *in ſubſtantiâ* virtutes egregiè

(*a*) Acad. 1738. | (*b*) Art. de la Verrerie. pag. 280.

egregiè referens, ejus vitio, quo ſæpè ſtomacho moleſtus eſt, careat. Extracti ſcrupulus unus, corticis *in ſubſtantiâ* drachmæ integræ, virtute æquiponderat. De his conferatur D. Geoffroy Act. Acad. 1738. jam verò concludimus.

In Salium eſſentialium ſic dictorum D. Comitis de la Garaye præparatione aliquid eſſe novi & utilis.

QUÆSTIO DUODECIMA.

Quænam ſit differentia inter varia præcipitata ſulphuris antimonii, & utrùm in eo ſit magna vis adversùs morbos cutaneos.

SCORIARUM reguli antimonii ſimplicis unciæ duæ, in aquæ puræ libris octo bulliant per horam ſemiſſem. Filtra. Colaturâ deindè in duas partes æquales partitâ, in alterâ tentare priùs expediet, qualem ad plenariam ſulphuris antimonii præcipitationem aceti copiam deſideret. Quo animadverſo, ſimilis aceti quantitas in 4or. partes diſtributa, totidem diſtinctis vicibus, alteri liquoris parti ad intentam operationem ſepoſitæ affundatur. Poſt primam aceti affuſionem, primæ, ut aiunt, præcipitationis ſulphur antimonii ſubſidebit; poſt ſecundam, ſecundæ, & ſic porrò. Singula autem præcipitata ſeorſim ad uſum reponantur.

BREVES ANIMADVERSIONES.

Scoriæ reguli antimonii ſimplicis, cum Sale Polychreſto hepar antimonii continent.

Hoc non totum in aquâ ſolubile eſt. Hepar enim ſulphuris, viâ, ut aiunt, ſiccâ, longè majorem reguli copiam ſolvit, quam viâ humidâ.

Hoc reguli quod inſolutum relinquitur crocum metallorum conſtituit.

Hepar antimonii quod in aquam tranſiit, aceti affuſione decompoſitum, cum ſulphure regulinam partem dimittit. Hanc copioſiorem primâ præcipitatione, pauciorem ſecundâ, & ſic porrò; ſulphur verò, vice verſâ.

Propter id ipſum, ſulphur antimonii primæ præcipitationis ſatis valenter ad gr. VI, exhibitum, emeſim concitat. Sulphur antimonii ſecundæ

præcipitationis longè mitius. Tandem 3æ. & 4æ. præcipitationis ſulphura, etiam altâ ſatis doſi, corpus non niſi per diaphoreſim repurgant.

Sulphure antimonii aurato facilè carebit Pharmacopolium concinnum contractum que, in quo chermes minerale ritè præparatum proſtat.

Immeritò, ut videtur, non nulli ſolertes in arte viri ſulphur auratum (primæ præcipitationis) cherme minerali idcircò valentius autumant, quia igne paratum eſt; ſub cujus vehementiâ, hepar ſulphuris majorem quàm viâ humidâ reguli copiam ſolvit. Quod enim regulinæ partis in igne ſuprapondii arreptum eſt, id, ut ſuperiùs diximus, ſub ebullitione inſolutum remanet.

Sulphur auratum ſecundæ aut tertiæ præcipitationis, cæteris anteponitur, ac eâ doſi ut diaphoreſim moveat ſolet adhiberi: nuſquàm vomitorii titulo.

Virtute quâ pollet diaphoreticâ inſigni, in morbis acutis prudenter uſurpatum uſu ſalutari ſeſe commendat. In chronicis equidem, ac ſpeciatim in cutis defœdationibus, apud nos uſum ferè non invenit, ubi tamen efficaciâ non deſtitui, virorum peritiſſimorum authoritate nixus exiſtimo [a]. Idem præterea ſuadet analogia, cum in his affectibus ea potiſſimum valeant Medicamentorum genera, quæ inſenſibili perſpiratione corpus ab impuris humoribus repurgant.

Peculiarem animadverſionem id quoque meretur quod non nulli aſſerunt, ſulphur nempè noſtrum cum Mercurio dulci remixtum, nobile quoddam medicamenti genus præbere, in affectibus præſertim cutaneis, rebellibus, efficaciſſimum: Mercurium que dulcem ſub eâ copulâ ſalivæ fluxum non emovere. De quo ſingulares duæ extant in Actis Edimburgenſibus obſervationes, ubi tineam rebellem malignam, & in alio ægrotante guttam roſaceam, quæ cæteris medicamentis reſtiterant, eo feliciter curatas fuiſſe narratur. Jam verò concludimus.

Varia ſulphuris antimonii præcipitata inter ſe eâ quam diximus ratione differre, & eſſe juxtà Auctores graviſſimos, adverſus morbos cutaneos efficacia.

[a] Conf. Hoff. Diſſ. de mirabili ſulph. &c. diſpenſat. Brandenb. Schultz. prælectiones. Act. Edimb. tom. Ier. Cartheuſer Pharmac.

ERRATA.

PAGE 4. lin. 12. aquâ. *leg.* aquæ.
Ibid. lin. 34. cum vini olei *leg.* oleo.
Pag. 11. propè ad finem. Acidum ergò, *leg.* Acidum ergò ſulphureum.
Pag. 16. lin. 4. in lixivio. *Adde* ſalis tartari.